

EWALUACJA ZEWNĘTRZNA

LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY” ZA OKRES 2016 – 2022

*„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Dokument opracowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*

Nidzica, grudzień 2022

Zespół badawczy:

Tomasz Schimanek – badanie przekrojowe obejmujące wszystkie Lokalne Grupy Działania Województwa Warmińsko – Mazurskiego pogłębione o analizę porównawczą dla LGD „Warmiński Zakątek”, Kierownik Zespołu Badawczego

Paweł Łukasiak – ekspert w obszarze badań o jakościowo – ilościowych w obszarze społecznym, ekonomii społecznej, innowacji

Barbara Bąkowska – ekspert w obszarze badań o jakościowo – ilościowych w obszarze gospodarczym, oceny standardów i jakości pracy

Małgorzata Ofierska – Prezes LGD „Warmiński Zakątek”, ekspert w obszarze podejścia leader i ekonomii społecznej

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

Przedmiotem badania, którego wyniki prezentowane są w niniejszym raporcie, była Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, opracowana na okres programowania Unii Europejskiej 2014 – 2020. Faktyczny okres realizacji strategii, rozumiany jako wdrażanie działań obejmuje okres 2016 – 2023.

Celem badania było dokonanie oceny wdrażania LSR i działań podejmowanych na rzecz realizacji celów zapisanych w LSR oraz oceny wpływu realizacji strategii na jakość życia mieszkańców obszaru LGD. Badanie zostało przeprowadzone przez zespół badawczy, powołany zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych nr Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 10/1/2022 z 31.05.2022r. w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie zgodnie z w/w wytycznymi, obejmując wymagane obszary badawcze.

Proces ewaluacji Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy” został poprzedzony ewaluacją skuteczności działania lokalnych grup działania na Warmii i Mazurach, przeprowadzoną dla potrzeb Związku Stowarzyszeń Lokalne Grupy Działania Warmii i Mazur.

Opracowanie pn. „Wyniki analizy potencjału Lokalnych Grup Działania w województwie warmińsko-mazurskim Atuty i wyzwania” zostało zrealizowane w 2021 roku przez Pana Tomasza Schimanka i obejmowało analizę przekrojową działalności wszystkich lokalnych grup działania w województwie warmińsko – mazurskim.

Zrealizowane obszary diagnostyczne:

- a) Ogólna charakterystyka lokalnych grup działania,
- b) Lokalne grupy działania w województwie warmińsko – mazurskim,
- c) Główne atuty lokalnych grup działania Warmii i Mazur,
- d) Najważniejsze wyzwania stojące przed LGD na Warmii i Mazurach.

Wnioski z analizy stanowią wyjściową do ewaluacji lokalnej strategii rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” za okres 2016 – 2022 i uwzględniają rekomendacje rozwojowe dla LGD.

Wykonanie opracowania zbiorczego realizuje rekomendację Wytycznych w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020: „(...) rekomenduje się, by kilka LGD zlecało ewaluację zewnętrzną wspólnie (badanie obejmuje kilka LSR.”, co gwarantuje porównywalność różnych LGD w ramach województwa.

Zastosowane narzędzia badawcze o charakterze ilościowym i partycypacyjnym:

- badania ankietowe na poziomie oceny skuteczności i jakości doradztwa pracowników LGD,
- badanie ankietowe mieszkańców dotyczące oceny jakości życia na obszarze LGD i kluczowych obszarów rozwojowych.

Narzędzia badawcze o charakterze jakościowym:

- wywiady focusowe z pracownikami biura LGD, członkami organów LGD, przedsiębiorcami,
- debata open space o charakterze on – line, przeprowadzona na etapie prac nad założeniami do nowej lokalnej strategii rozwoju,

Narzędzia o charakterze desk research:

- dane statystyczne: GUS, badania resortowe instytucji rządowych,
- dane liczbowe gromadzone przez Lokalną Grupę Działania i gromadzone przez Samorząd Województwa warmińsko – mazurskiego, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa.

Przeprowadzona ewaluacja pozwala na sformułowanie poniższych wniosków:

1. Projekty realizowane w ramach LSR oraz inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” efektywnie realizują przyjęte założenia i cele.
2. Stan realizacji LSR Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest bardzo dobry. Z pozyskanych od Samorządu Województwa warmińsko – mazurskiego danych wynika że stopień realizacji strategii przekroczył 100% i jest najwyższy w całym województwie wynikiem ilościowym.
3. Wysoko oceniane jest przez mieszkańców, doradztwo świadczone przez pracowników biura LGD, a zastosowane formy komunikacji z mieszkańcami są efektywne
4. Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” podejmuje komplementarne z celami Lokalnej Strategii Rozwoju inicjatywy finansowane z innych poza PROW źródeł
5. Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” stale współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami w zakresie realizacji LSR, w szczególności dotyczy to obszaru ekonomii społecznej

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
2. Spis treści	5
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.	6
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.	8
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją	10
5.1. Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju	10
5.2. Główne założenia Lokalnej Strategii Rozwoju	22
5.3. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR	27
5.4. Projekty współpracy	36
5.5. Realizacja planu komunikacji.....	36
5.6. Działalność biura LGD	41
5.7. Szkolenia pracowników i organów LGD	42
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.	43
6.1. Stopień osiągnięcia celów głównych LSR i przypisanych do nich wskaźników.....	43
6.2. Ocena wpływu zrealizowanej LSR na kapitał społeczny	44
6.3. Ocena wpływu realizacji LSR na rozwój przedsiębiorczości	45
6.4. Ocena wpływu realizacji LSR na turystykę i dziedzictwo kulturowe	45
6.5. Ocena wpływu realizacji operacji w zakresie realizacji potrzeb grup defaworyzowanych	46
6.6. Innowacyjność	47
6.7. Ocena skuteczności i efekty działania wdrażania projektów współpracy.....	47
6.8. Ocena skuteczności i efektywności działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno – promocyjnych, doradczych)	48
6.9. Ocena procesu wdrażania LSR.....	50
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER we wdrażaniu LSR.....	53
7. Podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje	54
8. Spis tabel i wykresów.	55
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania	56

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Przedmiotem badania, którego wyniki prezentowane są w niniejszym raporcie, była Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, opracowana na okres programowania Unii Europejskiej 2014 – 2020.

Faktyczny okres realizacji strategii, rozumiany jako wdrażanie działań obejmuje okres 2016 – 2023.

Celem badania było dokonanie oceny działań podejmowanych na rzecz realizacji celów zapisanych w LSR oraz oceny wpływu realizacji strategii na jakość życia mieszkańców obszaru LGD. Badanie zostało przeprowadzone przez zespół badawczy, powołany zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 10/1/2022 z 31.05.2022r. w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie i zgodnie z przywołanymi wytycznymi, obejmując wymagane obszary badawcze.

1. Ocena wpływu na główny cel LSR

a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?

b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

3. Przedsiębiorczość

a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?

b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?

b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

5. Grupy defaworyzowane

a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?

b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?

c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

6. Innowacyjność

a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?

b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

7. Projekty współpracy

a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

8. Ocena funkcjonowania LGD

a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?

b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjnych, promocyjnych, doradczych)?

c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

9. Ocena procesu wdrażania

a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?

b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?

c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?

d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?

b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?

c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?

d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dla oceny skuteczności działań prowadzonych przez biuro Lokalnej Grupy Działania, przyjęto obszary badawcze zbieżne z obszarami objętymi monitoringiem Samorządu województwa warmińsko – mazurskiego, tj.

1. Realizacja planu komunikacji z lokalną społecznością, w tym współpracy z osobami należącymi do grup defaworyzowanych.
2. Efektywność pracy pracowników i organów Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy”
3. Skuteczność doradztwa świadczonego przez Lokalną Grupę Działania.
4. Realizacja działań komplementarnych wzmacniających skuteczność działań LGD.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Proces ewaluacji Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy” został poprzedzony ewaluacją skuteczności działania lokalnych grup działania na Warmii i Mazurach, przeprowadzoną dla potrzeb Związku Stowarzyszeń Lokalne Grupy Działania Warmii i Mazur. Opracowanie pn. „Wyniki analizy potencjału Lokalnych Grup Działania w województwie warmińsko-mazurskim Atuty i wyzwania” zostało zrealizowane w 2021 roku przez Pana Tomasza Schimanka i obejmowało analizę przekrojową działalności wszystkich lokalnych grup działania w województwie warmińsko – mazurskim.

Zrealizowane obszary diagnostyczne:

- e) Ogólna charakterystyka lokalnych grup działania
- f) Lokalne grupy działania w województwie warmińsko – mazurskim,
- g) Główne atuty lokalnych grup działania Warmii i Mazur,
- h) Najważniejsze wyzwania stojące przed LGD na Warmii i Mazurach.

Wnioski z analizy stanowią wyjściową do ewaluacji lokalnej strategii rozwoju stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” za okres 2016 – 2022 i uwzględniają rekomendacje rozwojowe dla LGD.

Wykonanie opracowania zbiorczego realizuje rekomendację Wytucznych w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020: „(...) rekomenduje się, by kilka LGD zlecało ewaluację zewnętrzną wspólnie (badanie obejmuje kilka LSR.”, co gwarantuje porównywalność różnych LGD w ramach województwa).

Ten sam zespół niezależnych ewaluatorów zewnętrznych zrealizował badanie dla dwóch Partnerskich Lokalnych Grup Działania: „Warmiński Zakątek” i „Brama Mazurskiej Krainy”, co gwarantuje porównywalność wyników LGD w ramach województwa.

Ewaluację zewnętrzną LSR przeprowadził zespół, którym kierował Tomasz Schimanek. Posiada on duże doświadczenia w realizacji usług ewaluacji programów społecznych i w koordynacji badań ewaluacyjnych, autor wielu publikacji z zakresu rozwoju społecznego, lokalnej współpracy i animacji. W zespole ewaluacyjnym uczestniczyli również: Paweł Łukasiak, prezes Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, doświadczony animator i doradca w zakresie opracowywania i analiz programów społecznych, ekspert w realizacji badań społecznych; Barbara Bąkowska, prezes stowarzyszenia Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka, specjalista w zakresie przedsiębiorczości i instrumentów finansowych wspierających rozwój firm, analityk finansowy i doradca ekonomiczny oraz Małgorzata Ofierska Prezes LGD „Warmiński Zakątek”, ekspert w obszarze podejścia leader i ekonomii społecznej.

Zastosowane narzędzia badawcze o charakterze ilościowym i partycypacyjnym:

- badania ankietowe na poziomie oceny skuteczności doradztwa pracowników LGD; badanie zostało przeprowadzone w 2022 roku za pomocą ankiety po przeprowadzonym doradztwie, wzięło w nim udział 60 osób,
- badanie ankietowe mieszkańców dotyczące oceny jakości życia na obszarze LGD i kluczowych obszarów rozwojowych; badanie przeprowadzone zostało w 2022 roku za pomocą ankiety on-line, wzięło w nim udział 90 mieszkańców.

Narzędzia badawcze o charakterze jakościowym:

- wywiady focusowe z pracownikami biura LGD, członkami organów LGD, przedsiębiorcami; łącznie w 2022 roku przeprowadzono 25 wywiadów,
- debata open space o charakterze on – line, przeprowadzona na etapie prac nad założeniami do nowej lokalnej strategii rozwoju, w dwóch spotkaniach której wzięło udział 41 osób.

Narzędzia o charakterze desk research:

- dane statystyczne: GUS, badania resortowe instytucji rządowych,
- dane liczbowe gromadzone przez Lokalną Grupę Działania i gromadzone przez Samorząd Województwa warmińsko – mazurskiego, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją

5.1. Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” obejmuje obszar 13 gmin w trzech powiatach: działdowskim, nidzickim i szczycieńskim. Dwie gminy: Nidzica i Wielbark, są gminami miejsko-wiejskimi, pozostałe jedenaście to gminy wiejskie. Wszystkie gminy sąsiadują ze sobą tworząc spójny obszar terytorialny. Gminy łączą także więzi gospodarcze, przenikający się rynek pracy, realizowane wspólne inicjatywy. Cały obszar objęty jest działaniami wspierania rozwoju przedsiębiorczości poprzez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe oferowane przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA oraz Działdowską Agencję Rozwoju S.A oraz wspieraniem rozwoju ekonomii społecznej przez Ośrodek Rozwoju Ekonomii Społecznej w Nidzicy. Jest to obszar spójny nie tylko pod względem przyrodniczym, komunikacyjnym i geograficznym, ale także pod względem występowania problemów społecznych i gospodarczych, które zostały zdiagnozowane podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to obszar, który charakteryzuje się wspólnymi cechami krajobrazu, szaty przyrodniczej oraz wspólnymi uwarunkowaniami historyczno – kulturowymi. Charakterystyczna jest także zabudowa i architektura Mazur oraz pogranicza z zachowanymi jeszcze w południowej części zabudowaniami pobożańskiej szlachty. Zachowane liczne zespoły dworskie na terenach wiejskich, które przez kilkadziesiąt lat pełniły rolę siedzib PGR, są także charakterystyczną cechą obszaru LGD. Przez okres kilkadziesiąt lat, do przemian w 1990 roku funkcjonowały tutaj jedne z dwóch największych w Polsce kombinatów rolnych „ŁYNA” i „MAZURY”. Wspólną cechą obszaru jest charakter gospodarki. Głównym działem gospodarki jest rolnictwo, dawniej w zdecydowanej większości we władaniu państwowych gospodarstw rolnych, a obecnie niemal w całości są to gospodarstwa indywidualne. To także teren, który ma wspólną przeszłość gospodarczą, dawniej wyróżniający się różnorodnością rzemieślniczą, do której nawiązują dzisiaj mieszkańcy, inicjując projekty z zakresu dziedzictwa kulturowego.

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju zamieszkuje 98 050 mieszkańców, w tym: 14 300 zamieszkałych w mieście. Powierzchnia obszaru wynosi 3 273 km², w tym: 7 km² (0,21% ogólnej powierzchni) stanowi obszar miejski.

Mapa 1: Obszar objęty LSR

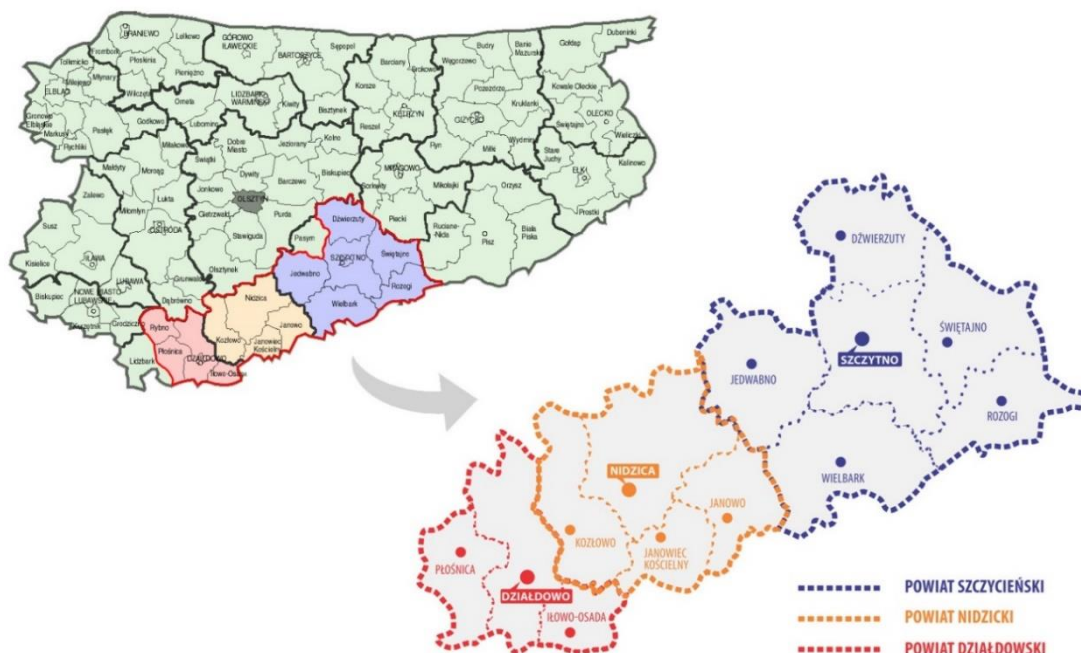

Tabela 1: Wykaz gmin Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" z liczbą mieszkańców i wielkością powierzchni

LP	Nazwa Gminy	Nazwa Powiatu	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców
1	Działdowo	działdowski	272	9 831
2	Łowo-Osada	działdowski	104	7 169
3	Płońnica	działdowski	163	5540
4	Nidzica	nidzicki	379	20 888
5	Janowo	nidzicki	192	2 633
7	Kozłowo	nidzicki	254	5 924
8	Szczytno	szczycieński	346	13 232
9	Dźwierzuty	szczycieński	263	6 463
10	Jedwabno	szczycieński	312	3 611
11	Rozogi	szczycieński	224	5 497
12	Świątajno	szczycieński	280	5 723
13	Wielbark	szczycieński	348	6 456
Razem			3 137	83 136

■ gminy powiatu działdowskiego ■ gminy powiatu nidzickiego ■ gminy powiatu szczycieńskiego
 Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Podstawowe dane nt. mieszkańców gmin w podziale na wiek oraz dochód podatkowy w przeliczeniu na mieszkańca przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2: Mieszkańcy w gminach członkowskich LGD wg. wieku

Lp.	Gmina	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
1	Działdowo	1 783	6 480	1568
2	Iłowo-Osada	1 225	4 588	1356
3	Płońnica	843	3 613	1 084
4	Janowiec Kościelny	515	2 052	626
5	Janowo	407	1 655	561
6	Kozłowo	982	3 933	1 009
7	Nidzica	2 985	13 464	4439
8	Dźwierzuty	938	6 463	1 229
9	Jedwabno	548	3 611	635
10	Rozogi	889	5 497	891
11	Szczytno	2 352	13 232	1 992
12	Świątajno	823	5 723	1 130
13	Wielbark	1 171	6 456	1 024
Razem		15 461	76 767	17544

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Tabela 3: Wskaźnik podatkowy na mieszkańca. Wskaźnik G

Lp.	Gmina	Dochód podatkowy na mieszkańca na 2020 rok
1	Działdowo	1 096,55
2	Iłowo-Osada	989,73
3	Płońnica	1 498,72
4	Janowiec Kościelny	786,60
5	Janowo	1 069,27
6	Kozłowo	917,17
7	Nidzica	1 434,27
8	Dźwierzuty	1 208,51
9	Jedwabno	2 098,45
10	Rozogi	802,01
11	Szczytno	1 480,27
12	Świątajno	1 438,04
13	Wielbark	1 534,61

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Tabela 4: Migracje na obszarze LSR wg. stanu na 31.12.2020

Gmina	Liczba zameldowań	Liczba wymeldowań	Liczba ludności
Działdowo	122	135	9 831
Iłowo-Osada	54	88	7 169
Płońnica	39	86	5 540
Janowiec Kościelny	25	32	3 193
Janowo	17	43	2 633
Kozłowo	33	103	5 924
Nidzica	239	284	20 888
Dźwierzuty	60	95	6 463
Jedwabno	26	33	3 611
Rozogi	23	57	5 497
Szczytno	278	170	13 232
Świątajno	39	62	5 723
Wielbark	57	90	6 456
Ogółem	1 012	1 278	96 160

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Powyższe dane obrazują zróżnicowany charakter obszaru LGD pod kątem ruchu mieszkańców. Najbardziej atrakcyjnym miejscem zamieszkania jest gmina Szczytno, natomiast największy odpływ mieszkańców odnotowano w gminie Nidzica.

Zmiany w liczbie osób bezrobotnych w powiatach i w gminach członkowskich LGD przedstawiają poniższe tabele. Widoczny jest wyraźny spadek liczby osób bezrobotnych w każdym powiecie.

Tabela 5: Liczba bezrobotnych w powiatach obszaru LGD

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba bezrobotnych na 31.12.2016	Liczba bezrobotnych na 31.12.2021
1	Powiat działdowski	4 629	2 659
2	Powiat nidzicki	1 256	581
3	Powiat szczycieński	3 282	1 933

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Tabela 6: Liczba bezrobotnych w gminach obszaru LGD

Gmina	Bezrobotni na dzień 31.12.2018		Bezrobotni na dzień 31.12.2019		Bezrobotni na dzień 31.12.2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Działdowo	659	465	603	415	575	379
Iłowo-Osada	435	294	358	251	341	227
Płońnica	339	228	306	194	290	183
Janowiec Kościelny	56	31	59	34	55	36

Janowo	57	32	48	31	56	31
Kozłowo	236	154	164	103	162	94
Nidzica	530	334	449	266	427	229
Dźwierzuty	246	144	237	139	271	162
Jedwabno	147	79	102	69	123	79
Rozogi	149	80	153	89	181	96
Szczytno	353	208	376	235	437	248
Świątajno	208	108	167	87	202	102
Wielbark	223	122	117	72	127	72
Obszar LSR	3638	2157	3139	1985	5065	1938

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

W ostatnich latach zmniejszyła się także liczba osób bezrobotnych w grupach osób defaworyzowanych określonych w LSR. Zmiany te przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7: Bezrobotni do 25 roku życia w gminach obszaru LGD

Gmina	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2018	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2019	Bezrobotni do 25 roku życia na dzień 31.12.2020
Działdowo	93	79	76
Iłowo-Osada	63	55	45
Płońnica	52	51	42
Janowiec Kościelny	8	14	7
Janowo	7	6	8
Kozłowo	40	15	18
Nidzica	82	29	28
Dźwierzuty	35	47	51
Jedwabno	18	26	16
Rozogi	17	31	26
Szczytno	48	70	72
Świątajno	25	31	38
Wielbark	34	28	55
Obszar LSR	522	482	482

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Tabela 8: Bezrobotni powyżej 50 roku życia w gminach obszaru LGD

Gmina	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2018	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2019	Bezrobotni powyżej 50 roku życia na dzień 31.12.2020
Działdowo	145	147	136
Iłowo-Osada	99	98	84
Płońnica	70	69	58
Janowiec Kościelny	19	10	9
Janowo	14	15	16
Kozłowo	50	46	44
Nidzica	129	52	45
Dźwierzuty	62	68	72
Jedwabno	45	24	27
Rozogi	31	38	37

Szczytno	96	93	84
Świątajno	59	51	53
Wielbark	41	25	25
Obszar LSR	860	736	690

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy, Szczytnie i Działdowie

Tabela 9: Podmioty gospodarcze na 1 000 mieszkańców w gminach LGD (stan na 31.12.2019)

	Działdowo	Iłowo-osada	Płońska	Janowiec Kościelny	Janowo	Kozłowo	Nidzica	Dźwierzuty	Jedwabno	Rozogi	Szczytno	Świątajno	Wielbark
Podmioty gospodarcze	50	56	50	47	63	46	86	59	73	52	83	87	48
Podmioty gosp. osób fizycznych	40	42	37	37	44	33	61	45	57	42	72	70	39

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Tabela 10: Podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym na obszarze LGD

Gmina	Sektor prywatny - liczba podmiotów gospodarczych					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	389	401	428	433	472	512
Iłowo-Osada	332	334	-	363	386	400
Płońska	256	246	247	249	262	275
Janowiec Kościelny	178	167	161	156	143	153
Janowo	140	141	133	141	148	146
Kozłowo	238	255	258	251	261	273
Nidzica	1 669	1672	1681	1703	1726	1791
Dźwierzuty	296	302	315	334	358	363
Jedwabno	259	242	245	257	254	269
Rozogi	237	233	234	240	267	280
Szczytno	887	904	937	983	1 068	1 123
Świątajno	440	437	452	458	490	518
Wielbark	272	256	262	281	295	326
Obszar LGD	5493	5590	5699	5849	6130	6429

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Tabela 11: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD

Gmina	Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo <i>tendencja wzrostowa</i>	311	320	342	354	390	424
Iłowo-Osada <i>tendencja wzrostowa</i>	252	252	261	282	302	314
Płońnica <i>tendencja wzrostowa</i>	205	195	191	193	206	220
Janowiec Kościelny <i>tendencja malejąca</i>	156	145	139	133	119	128
Janowo <i>stały poziom</i>	115	115	107	111	117	116
Kozłowo <i>tendencja wzrostowa</i>	180	195	189	189	199	208
Nidzica <i>tendencja wzrostowa</i>	1252	1243	1236	1266	1291	1350
Dźwierzuty <i>tendencja wzrostowa</i>	224	241	256	278	294	313
Jedwabno <i>tendencja wzrostowa</i>	215	200	201	214	208	224
Rozogi <i>tendencja wzrostowa</i>	205	201	198	204	230	241
Szczytno <i>tendencja wzrostowa</i>	770	784	814	862	937	990
Świątajno <i>tendencja wzrostowa</i>	360	358	367	375	404	431
Wielbark <i>tendencja wzrostowa</i>	231	215	219	236	250	282
Obszar LGD	4 476	4 464	4 520	4 698	4 947	5 241

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Tabela 12: Spółdzielnie socjalne na obszarze LGD. stan na 31.08.2021

Nazwa	Gmina- miejscowość	Zakres działalności
Spółdzielnia Socjalna Pączęs	Iłowo-Osada	usługa gastronomiczna: produkcja i sprzedaż wyrobów cukierniczych
Spółdzielnia Socjalna ENERCON	Działdowo	kompleksowe usługi budowlane: projektowanie, kosztorysowanie, realizacja inwestycji budowlanych
Spółdzielnia Socjalna Czysta Pomoc	Iłowo-Osada	usługi sprzątające, opiekuńczo-pielęgnacyjne dla osób starszych i niepełnosprawnych, pielęgnacja zieleni
Spółdzielnia Socjalna Sposób na życie	Nidzica	Usługi dekoratorskie (florystyka) połączone z organizacją i prowadzeniem imprez, usługi szkoleniowe z animacji i wodzirejstwa, pieczenie tortów oraz mobilne usługi kosmetyczne. Spółdzielnia wynajmuje również sprzęt na imprezy okolicznościowe
Spółdzielnia Socjalna Promień	Dźwierzuty	Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne: wykonywanie usług pielęgnacyjnych i higienicznych, pomoc w codziennych czynnościach domowych; pomoc w

		użytkowaniu sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego, współdziałanie z zespołem terapeutycznym i medycznym, wynajem sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, usługi porządkowo-sprzątające, opieka nad grobami
Spółdzielnia Socjalna Słodkie Pyszności	Działdowo	Zajmuje się produkcją oraz sprzedażą wyrobów cukierniczo-piekarniczych, gastronomią
Spółdzielnia Socjalna Nie jesteś sam	Nidzica	usługi gastronomiczne, przyjęcia okolicznościowe, pielęgnacja terenów zielonych
Spółdzielnia socjalna Bulwar	Świątajno	usługi gastronomiczne, porządkowania i zagospodarowania terenów zielonych, animacji i organizacji szkoleń i warsztatów, oraz działalność rękodzielnicza
Spółdzielnia socjalna ENERCON BIS	Działdowo	usługi remontowo-budowlane połączone z projektowaniem, kosztorysowaniem, kompleksowe stawianie i wykańczanie budynków
Stowarzyszenie edukacyjne SZANSA	Łłowo-Osada	usługi w zakresie małej gastronomii, sklepiku szkolnego, organizacja i prowadzenie szkoleń, kursów, imprez, sprzedaż artykułów spożywczych, obsługa Ośrodka Wczasowego Perła w Rynku
Spółdzielnia socjalna Multipraca	Łłowo-Osada	usługi mechaniki pojazdowej, autoelektroniki, serwis opon oraz masaże relaksacyjne i fizykoterapia, mobilne usługi kosmetyczne stóp i dłoni, usługi promocyjno-reklamowe
Spółdzielnia socjalna Przyjaciele	Działdowo	usługi opiekuńcze nad dziećmi świadczone w Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym Klub Przyjaciół Myszk Miki oraz usługi animacyjne dla dzieci i wynajmu budki Fotoshop, namiotów, stołów i ławek
Spółdzielnia socjalna U mamy	Nidzica	usługi gastronomiczne, organizacja imprez okolicznościowych i sprzedaż małej gastronomii z food truck
Spółdzielnia socjalna Mamamija	Świątajno	produkcja i usługi stolarskie (m.in. Ściennych paneli dekoracyjno-akustycznych, mebli ogrodowych i domowych), usługi w zakresie nagrań dźwiękowych i graficznych (m.in. Studio nagrań, nagrania i realizacje dźwiękowe podczas koncertów), obsługa imprez integracyjnych i okolicznościowych, animacja czasu wolnego dla dzieci i dorosłych
Mazurskie Tkaniny sp. z o. o.	Jedwabno	produkcja tkanin bawełnianych, wełnianych i pozostałych tkanin; sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, dywanów, chodników i innych pokryć podłogowych oraz pokryć ściennych; działalność fotograficzna; działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych
Spółdzielnia socjalna Od... do...	Szczytno	Wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych; produkcja odzieży i dodatków do odzieży; produkcja wyrobów z Korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania; usługi krawieckie; fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne; działalność organizatorów turystyki; działalność

		wspomagająca edukację; działalność rozrywkowa i rekreacyjna
Fabryka Prezentów Sp. z o. o.	Działdowo	produkcja wyrobów ceramicznych, z betonu, gipsu, cementu, obróbka metali i nakładanie powłok na metale, produkcja gier i zabawek, sprzedaż wyrobów porcelanowych, ceramicznych, szklanych oraz środków czyszczących, transport drogowy towarów
Spółdzielnia socjalna Wspólna Idea	Działdowo	działalność usługowa związaną z zagospodarowaniem terenów zieleni, niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, działalność fizjoterapeutyczna, działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej, pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich, działalność usługowa związana z leśnictwem, pozyskiwanie drewna, działalność pomocnicza związana z utrzymaniem porządku w budynkach, produkcja wyrobów tartacznych
Fundacja Wspierania Malarstwa - Oficyna Działdowska	Działdowo	działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką, wystawianiem przedstawień artystycznych, organizacja targów, wystaw i kongresów, działalność obiektów Kulturalnych
Stowarzyszenie Łyńskie Centrum Rozwoju AŁNA	Nidzica	produkcja soków z owoców i warzyw, świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek, sprzedaż pamiątek i wyrobów artystycznych, działalność usługowa związana z przygotowywaniem do druku, działalność organizatorów turystyki, produkcja napojów bezalkoholowych, produkcja wód mineralnych i wód butelkowanych, produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych
Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Inicjatyw Kulturalnych	Działdowo	wynajem maszyn i urządzeń budowlanych, specjalistyczne roboty budowlane, działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki, działalność związana z wystawianiem przedstawień artystycznych, produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych, organizacja targów, wystaw i kongresów, zagospodarowanie terenów zieleni
Spółdzielnia Socjalna Dom i Ogród	Działdowo	działalność w zakresie specjalistycznego projektowania, w zakresie architektury, wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych, działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni, sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych
Stowarzyszenie Dom Bartnika	Nidzica	Stowarzyszenie które zajmują się uświadamianiem jaka rolę pełni pszczoła oraz zagrożeń dla gatunku, warsztaty, wyrób produktów na bazie miodu

Stowarzyszenie Zrozumieć świat	Działdowo	Stowarzyszenie zajmuje się wspieraniem rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach życia, integracji ze środowiskiem lokalnym, przygotowanie do dalszych etapów nauki i prowadzi punkt przedszkolny dla dzieci niepełnosprawnych
Spółdzielnia socjalna Drew pal	Płońnica	Spółdzielnia zajmuje się produkcją i sprzedażą palet drewnianych oraz świadczeniem usług tartacznych. W ofercie posiada: palety drewniane, elementy więźby dachowej deski calówki, obładry, trociny, usługę przecierania drewna.
Spółdzielnia socjalna osób prawnych Każdy jest ważny	Płońnica	Produkcja artykułów spożywczych, sprzątanie budynków i gospodarowanie terenami zieleni
Spółdzielnia Socjalna Pomocni	Działdowo	usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci
Fundacja Aktywnych zmian	Jedwabno	pomaga rodzinom oraz osobom samotnym w trudnych sytuacjach życiowych. Celem działań podejmowanych przez instytucje działające w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej, jest zapewnienie warunków życia odpowiadających godności człowieka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OWES w Nidzicy

Na obszarze LGD dynamicznie rozwijają się przedsiębiorstwa społeczne: spółdzielnie socjalne, stowarzyszenia i fundacja prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki prawa handlowego o statusie non for profit. Ekonomia społeczna zajmuje w działaniach Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” bardzo ważny społecznie i gospodarczo obszar wspierania. Współpraca z OWES w Nidzicy skutkuje nowymi przedsięwzięciami w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

Tabela 13: Obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania oraz ich wykorzystanie. Stan na 31.12.2021

Gmina	Obiekty	Miejsca noclegowe	Miejsca noclegowe całoroczne
Działdowo	1	25	25
Iłowo-Osada	0	0	0
Płońnica	0	0	0
Janowiec Kościelny	0	0	0
Janowo	2	48	12
Kozłowo	1	120	120
Nidzica	6	216	44
Dźwierzuty	1	20	0
Jedwabno	5	468	186
Rozogi	1	34	34
Szczytno	3	76	76
Świątajno	4	210	0

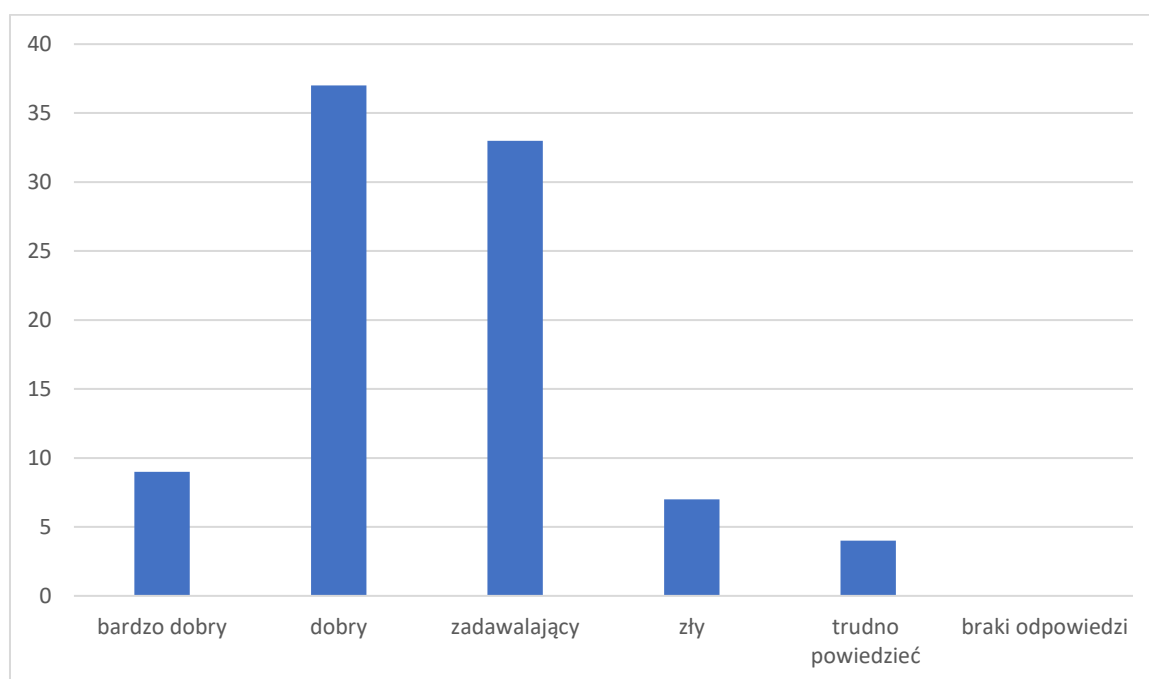
Obszar LSR	24	1 217	497
-------------------	-----------	--------------	------------

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Liczba miejsc noclegowych jest niewielka w stosunku do innych subregionów Warmii i Mazur. Kilka gmin nie posiada całorocznych miejsc noclegowych, co utrudnia obsługę ruchu turystycznego i jest to wyzwanie na kolejny okres w zakresie wspierania przedsięwzięć gospodarczych w tym zakresie. Jest to szczególnie ważne ze względu na posiadane w tych gminach zasoby kulturowe, przyrodnicze i historyczne. Największym ośrodkiem całorocznym o najwyższym standardzie jest kompleks 4 gwiazdkowy - „Natura Mazur” Resort and Conference w Warchałach, gmina Jedwabno oraz Pałac Myślęta w gminie Działdowo.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że ponad 50 % mieszkańców ocenia swoje miejsce zamieszkania na obszarze gmin wchodzących w skład LGD jako dobre i bardzo dobre.

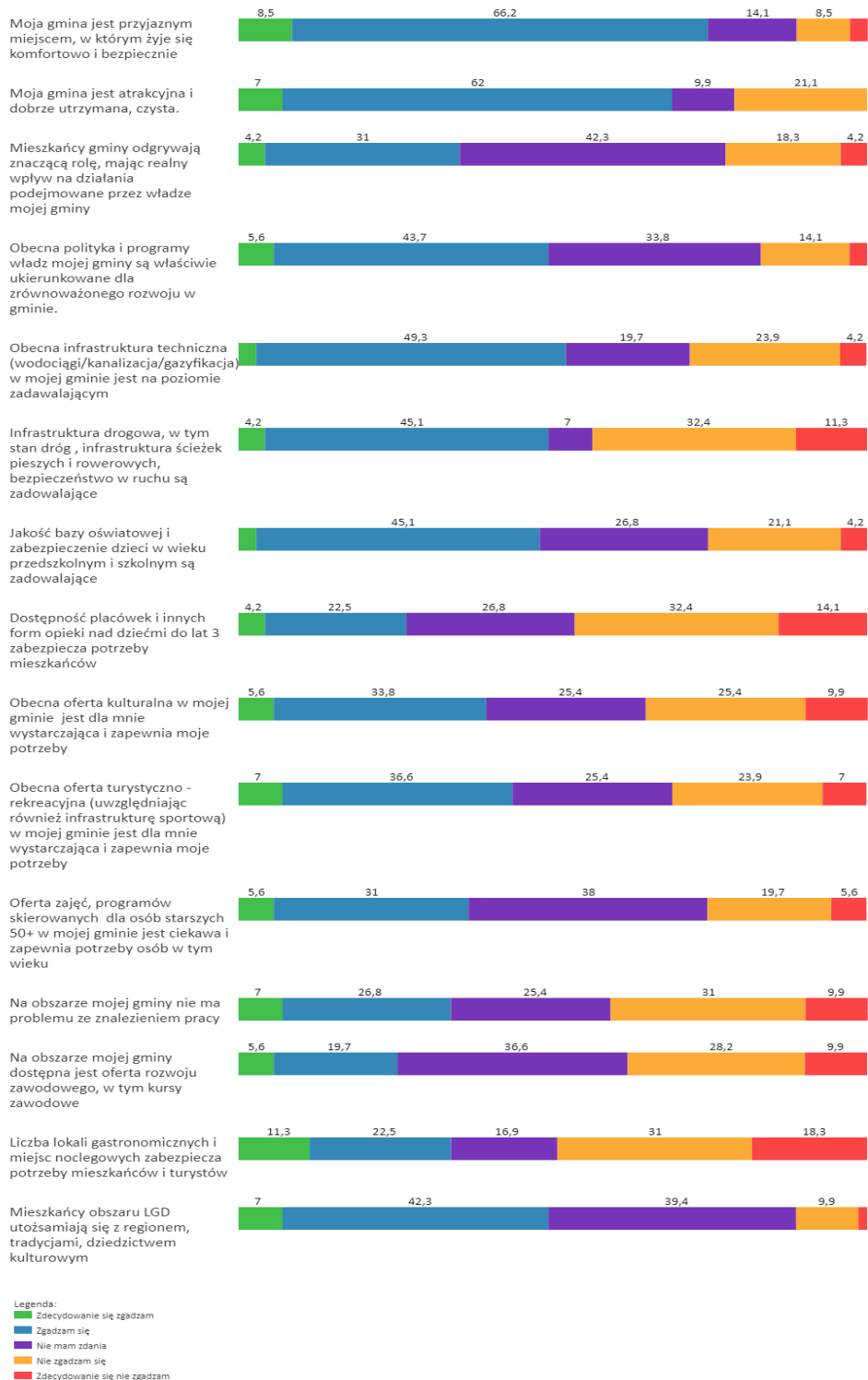
Wykres 1: Jak ocenia Pani/Pan poziom życia w miejscu zamieszkania jako prywatne subiektywne odczucie

Źródło: badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców w 2022 roku

Wykres 2: Opinie dotyczące gminy miejsca zamieszkania

Proszę podać, w jakim stopniu Pan/Pani zgadza się bądź nie, ze stwierdzeniami dotyczącymi Pani/Pana gminy. Proszę zakreślić liczbę, która jest najbliższa Pani/Pana opinii.

Źródło: badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców w 2022 roku

5.2. Główne założenia Lokalnej Strategii Rozwoju

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, wskazane zostały trzy cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe. Wynikały one z wyników przeprowadzonej diagnozy i na podstawie analizy SWOT.

Cele ogólne:

Cel I Wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej. Cel I.1. Kreowanie innowacyjnych produktów i usług turystycznych w ramach zintegrowanych, tematycznych pakietów z włączeniem aktywności społecznej mieszkańców. Cel I.2. Rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności, rozwój rynków zbytu i sieci współpracy w obszarze zdrowej żywności. Cel I.3 Wdrażanie technologii służących ochronie środowiska naturalnego i zapobiegających zmianom klimatu. Cel I.4 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego. Założeniem celu I. było jak najbardziej efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego Mazur. Ten potencjał jest najsilniejszą stroną obszaru Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Cele powyższe zostały zrealizowane z wysokim stopniem. Zawiązane zostały sieci współpracy przedsiębiorstw, które wdrożyły innowacyjne produkty i usługi. Zrealizowane zostały operacje w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Cel II Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD i tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców. Cel II.1 Tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób z grup defaworyzowanych oraz inicjatyw gospodarczych w sektorze ekonomii społecznej. Cel II.2 Rozwój firm w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko – mazurskiego. Cel II.3 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości. Cel II.4 Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach kulturowych, przyrodniczych oraz rozwój inicjatyw klastrowych i powiązań sieciowych przedsiębiorstw. Zrealizowane przedsięwzięcia związane z rozwojem przedsiębiorczości zostały zrealizowane w bardzo wysokim stopniu. Powstały nowe firmy, utworzone zostały nowe miejsca pracy. Zmniejszyła się znacząco liczba osób bezrobotnych, w tym osób z grupy defaworyzowanej (kobiety zamieszkałe na terenach wiejskich, osoby bezrobotne do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach oraz osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia). Realizacja tego celu przyczyniła się do rozwijania przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców wsi.

Cel III Rozwój ekonomii społecznej, wspieranie aktywności społecznej oraz współpracy w ramach społecznego zaangażowania firm. Cel III.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i poprawa warunków życia mieszkańców, poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich. Cel III.2 Rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej i grup nieformalnych mieszkańców w celu aktywizacji społecznej i społecznego zaangażowania biznesu. Cel III.3 Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w działaniach społecznych i przedsiębiorczości społecznej w ramach inicjatyw tworzenia i rozwoju wiosek tematycznych. W wyniku realizacji wielu przedsięwzięć wzrosła aktywność społeczna mieszkańców, powstały

nowe organizacje pozarządowe, nastąpił wzrost społecznych inicjatyw. W Zakresie realizacji celu III LGD, aktywnie współpracowała z OWES w Nidzicy oraz z innymi organizacjami pozarządowymi. Szczególnym sukcesem w zakresie wzrostu przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców jest wykreowanie rozpoznawalnych i silnych marek wiosek tematycznych na obszarze LGD : Garncarska Wioska w Kamionce, Wioska Sztuki w Jerutkach, Wioska Źródłana w Łynie i Kraina siedmiu osobliwości w Jabłonce.

Realizacja założeń finansowych i rzeczowych przebiegała zgodnie z planem. Informacje ze sprawozdań i raportów wskazują, że środki przeznaczone na realizację LSR, zostały wykorzystane niemal w całości, przyznane zostały i wypłacone środki na realizację operacji. Na bieżąco prowadzony jest monitoring wydatkowania środków oraz postępy w realizacji założonych celów LSR.

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” zrealizowała projekty współpracy pt. Ekonomia społeczna i spółdzielczość socjalna w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej”, „Warmińsko - Mazurskie Wsie Tematyczne”, i jest w trakcie realizacji dwóch projektów współpracy „Wioska tematyczna – pomysł na wieś”, „Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej”. Wszystkie projekty współpracy realizowane przez LGD są komplementarne z innymi działaniami realizującymi cele LSR. W szczególności dotyczą one zagadnień związanych z rozwojem przedsiębiorczości, przedsiębiorczości społecznej, inkubatorów przedsiębiorczości, innowacyjnych form w rozwoju turystyki, kreowania nowych produktów turystycznych, rozwijania idei wiosek tematycznych.

O efektywności funkcjonowania Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, świadczą osiągnięte rezultaty i aktywność LGD w zakresie lokalnej, regionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej współpracy. Zatrudnieni pracownicy posiadają bardzo dobrą znajomość lokalnych potrzeb, posiadają wysokie kompetencje. Poprzez organizację wielu spotkań informacyjnych i konsultacyjnych, świadczonego bezpłatnego doradztwa, wykorzystywania różnorodnych kanałów informacyjnych z mieszkańcami, zapewniany jest powszechny dostęp publikowanych informacji o naborach oraz wszelkich aktywnościach LGD.

Tabela 14: Zestawienie naboru wniosków

Lp.	Nr. naboru	Rok naboru	Zakres wsparcia	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków	Protesty złożone	Protesty uwzględnione
1	1/2016	2016	Podejmowanie działalności gospodarczej	12	10	0	0
2	2/2016	2016	Rozwój działalności gospodarczej	11	7	2	0
3	5/2016	2016	Upowszechnienie idei ekonomii społecznej, w tym integracji społecznej wokół idei wsi tematycznych	5	5	0	0
4	6/2016	2016	Wzmocnienia kapitału społecznego: wsparcie działalności świetlic, klubów, inicjatyw społecznych,	7	6	0	0

			organizacji pozarządowych				
5	7/2016	2016	Organizacja wydarzeń o zasięgu i znaczeniu regionalnym promującym obszar: atrakcje i produkty LGD, produkty przedsiębiorstw społecznych	14	12	0	0
6	8/2016	2016	Publikacje wydawnictw promocyjnych, mediów internetowych	8	5	0	0
7	9/2017	2017	Zakładanie działalności gospodarczej - START-UP	27	23	1	0
8	10/2017	2017	Rozwijanie działalności gospodarczej	11	8	0	0
9	13/2017	2017	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	11	10	0	0
10	15/2017	2017	Zachowanie dziedzictwa lokalnego- renowacja zabytków	4	4	0	0
11	16/2017	2017	Wzmocnienie kapitału społecznego: wsparcie działalności świetlic, klubów, inicjatyw społecznych, organizacji pozarządowych	6	6	0	0
12	21/2017	2017	Organizacja wydarzeń o zasięgu i znaczeniu regionalnym promujących obszar: atrakcje i produkty LGD, produkty przedsiębiorstw społecznych.	13	11	0	0
13	22/2017	2017	Publikacje wydawnictw promocyjnych, mediów internetowych.	12	8	0	0
14	23/2017	2017	Zachowanie i ochrona środowiska oraz zapobieganie zmianom klimatycznym	10	6	0	0
15	24/2017	2017	Wzmocnienie kapitału społecznego: wsparcie działalności świetlic, klubów, inicjatyw społecznych, organizacji pozarządowych.	4	4	0	0

16	25/2018	2018	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	4	3	0	0
17	26/2018	2018	Zachowanie dziedzictwa lokalnego- renowacja zabytków	8	6	0	0
18	27/2018	2018	Tworzenie sieci w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych	2	2	0	0
18	28/2018	2018	Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych	4	4	0	0
19	29/2018	2018	Tworzenie i rozwój inkubatorów	1	1	0	0
20	30/2018	2018	Organizacja wydarzeń o zasięgu i znaczeniu regionalnym promujących obszar: atrakcje i produkty LGD, produkty przedsiębiorstw społecznych	12	11	0	0
21	31/2018	2018	Publikacje wydawnictw promocyjnych, mediów internetowych.	10	10	0	0
22	32/2019	2019	Organizacja wydarzeń promujących produkty turystyczne, usługi i oferty wiosek tematycznych	7	7	0	0
23	33/2019	2019	Zachowanie i ochrona środowiska oraz zapobieganie zmianom klimatycznym	6	4	0	0
24	35/2019	2019	Podejmowanie działalności gospodarczej - START-UP	40	24	8	1 – uwzględniony częściowo
25	36/2019	2019	ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W ZAKRESIE INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO	4	2	1	0
26	37/2019	2019	tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR	1	1	0	0

27	38/2019	2019	Zachowanie dziedzictwa lokalnego tj. specyficznego dla danego obszaru	3	2	0	0
28	39/2019	2019	Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych	1	1	0	0
29	40/2019	2019	ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	3	1	0	0
30	41/2020	2020	ROZWÓJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I NIEKOMERCYJNEJ INFRASTRUKTURY	13	12	0	0
31	42/2020	2020	Zachowanie dziedzictwa lokalnego - renowacja zabytków	4	3	0	0
32	43/2020	2020	Tworzenie sieci w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	1	1	0	0
33	44/2020	2020	ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	12	8	3	3 – uwzględniono w części
34	45/2020	2020	Podjęcie działalności gospodarczej - START-UP	10	8	2	1- uwzględniony w części
35	46/2020	2020	Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych	3	2	0	0
36	48/2021	2021	ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	6	5	0	0
37	50/2022	2022	Podjęcie działalności gospodarczej - START-UP	21	15	3	1- uwzględniony częściowo 1- uwzględniony w całości
38	51/2022	2022	Tworzenie sieci w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	1	1	0	0
39	52/2022	2022	Tworzenie sieci w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów lub usług lokalnych	1	1	0	0
40	53/2022	2022	Zachowanie dziedzictwa lokalnego	5	5	0	0

41	54/2022	2022	ROZWÓJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I NIEKOMERCYJNEJ INFRASTRUKTURY	16	16	0	0
----	---------	------	---	----	----	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

5.3. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Tabela 15: Postęp finansowy realizacji LSR w latach 2016-2022 według przedsięwzięć

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Rok naboru	Suma kwot wg. Naboru w zł	Pozostało do wypłacenia	Wypłacona kwota w %
1	Zakładanie działalności gospodarczej – START-UP	2016	540 000,00	0,00	100
		2017	1 200 000,00	0,00	100
		2019	840 000,00	12 000,00	85,71
		2020	300 000,00	0,00	100
		2022	900 000,00	708 000,00	21,33
2	Rozwijanie działalności gospodarczej	2016	559 663,15	0,00	100
		2017	546 134,51	0,00	100
		2019	573 000,00	0,00	100
		2020	549 269,00	200 000,00	63,58
		2021	523 800,00	414 690,00	20,83
3	Tworzenie sieci (kooperacje)	2018	74 490,91	0,00	100
		2019	49 996,00	0,00	100
		2020	49 010,00	0,00	100
		2022	49 643,00	0,00	0
4	Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych	2019	50 000,00	0,00	100
		2020	85 716,00	31 815,00	62,88
5	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej	2017	2 043 070,07	0,00	100
		2018	497 275,29	0,00	100
		2020	1 034 457,74	0,00	100
		2022	2 774 472,14	2 774 472,14	0
6	Zachowanie dziedzictwa lokalnego - renowacja zabytków	2017	99 863,00	0,00	100
		2018	299 997,00	0,00	100
		2019	50 000,00	0,00	100
		2020	50 000,00	0,00	100
		2022	250 000,00	200 000,00	20
7	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR oraz wzmocnienie kapitału społecznego	2016	192 898,00	0,00	100
		2017	270 543,00	0,00	100
		2019	68 311,00	0,00	100
8		2016	159 548,94	0,00	100
		2017	148 774,00	0,00	100

	Promowanie produktów, usług lokalnych, turystyki, rekreacji	2018	148 720,00	0,00	100
		2019	67 601,00	0,00	100
Razem:			15 046 253,75	4 340 977,14	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Tabela 16: Postęp rzeczowy realizacji LSR w latach 2016-2022

L.p.	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja w latach objętych Strategią 2016-2022
I	Wykorzystanie zasobów i dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego w kreowaniu obszaru LGD jako przestrzeni z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie turystyki, przedsiębiorczości i aktywności społecznej	I.1. Kreowanie innowacyjnych produktów i usług turystycznych w ramach zintegrowanych, tematycznych pakietów z włączeniem aktywności społecznej mieszkańców	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	Liczba projektów infrastrukturalnych wykorzystujących zasoby przyrodnicze i kulturowe	sztuka	10	10
			Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury	Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	sztuka	30	33

		I.2. Rozwój i wzrost konkurencyjności producentów zdrowej żywności, rozwój rynków zbytu i sieci współpracy w obszarze zdrowej żywności	Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury	Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	sztuka	5	5
		I.3. Wdrażanie technologii służących ochronie środowiska naturalnego i zapobiegających zmianom klimatu	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR i wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych (w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych)	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych	sztuka	10	10
		I.4. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego	Zachowanie dziedzictwa lokalnego, tj. specyficznego dla danego obszaru	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	sztuka	15	15
		I.4. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego,	Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków	Liczba działań promujących	sztuka	20	20

		przyrodniczego i historycznego	zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury	walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur			
II	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD i tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców	II.1. Tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób z grup defaworyzowanych oraz inicjatyw gospodarczych w sektorze ekonomii społecznej	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	67	63
			Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	11	11
		II.2. Rozwój firm w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa warmińskiego – mazurskiego	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	4	4
		II.3. Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości	Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	8	37

		II.4. Rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnych zasobach kulturowych, przyrodniczych oraz rozwój inicjatyw klastrowych i powiązań sieciowych przedsiębiorstw	Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LS	sztuka	2	2
			Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	4	3
			Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych z wyłączeniem targowisk	Liczba wydarzeń targowych, jarmarków, punktów sprzedażowych utworzonych w celu rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych	sztuka	10	35
III.	Rozwój ekonomii społecznej, wspieranie aktywności społecznej oraz współpracy w ramach społecznego zaangażowania firm	III.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i poprawa warunków życia mieszkańców wsi, poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy	Liczba wyposażonych centrów aktywności i integracji	sztuka	15	17

		uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich	społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych (w zakresie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR, wzmocnienia kapitału społecznego i innowacji społecznych)				
			Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury	Liczba projektów infrastrukturalnych (kulturalnych i integracyjnych)	sztuka	32	52
			Przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju - Smart Village	Liczba projektów w zakresie opracowania koncepcji Smart Village	sztuka	1	0
		III.2. Rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej i grup nieformalnych mieszkańców w celu aktywizacji społecznej i społecznego zaangażowania biznesu	Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych (w zakresie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR, wzmocnienia	Liczba szkoleń	sztuka	6	33

			kapitału społecznego i innowacji społecznych)				
			Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych (w zakresie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR, wzmocnienia kapitału społecznego i innowacji społecznych)	Liczba spotkań, działań integracyjnych	sztuka	15	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Tabela 17: Realizacja LSR wg. gmin. Podpisane umowy

REALIZACJA WG. GMIN - PODPISANE UMOWY										
Lp.	Gmina	START-UP	Rozwój przedsiębiorstw	Infrastruktura - umowa + wkład publiczny	Ochrona zabytków	Rynki zbytu	Sieci współpracy	Granty A	Granty G	Razem
1.	Nidzica	900 000,00	1 457 777,00	706 876,98	200 000,00	100 000,00	90 585,00	58 200,00	117411	3 630 849,98
2.	Kozłowo	240 000,00	0	403 958,00	50 000,00	0	17 452,00	33 686,00	28 500,00	773 596,00
3.	Janowo	60000,00	300 000,00	399 022,95	0	0	0	13 694,00	49 980,00	822 696,95
4.	Janowiec Kościelny	480 000,00	0	490 228,54	150 000,00	0	0	0	49 000,00	1 169 228,54
5.	Działdowo	180 000,00	200 000,00	555 736,29	0	0	0	32 528,00	29235	997 499,29
6.	Płońnica	240 000,00	0	492 021,07	0	0	0	20 000,00	40 000,00	792 021,07
7.	Iłowo-Osada	360000,00	600 000,00	479 500,24	0	0	0	58 390,00	51 963,00	1 549 853,24
8.	Szczytno	180 000,00	100000,00	591 423,83	150 000,00	0	0	23 769,00	38 788,00	1 083 980,83
9.	Świątajno	120 000,00	123800,00	403 998,59	50000,00	35 716,00	74 288,00	56 149,00	89 500,00	953 451,59
10.	Wielbark	120 000,00	0	490 755,94	0	0	0	0	40 000,00	650 755,94
11.	Jedwabno	300 000,00	0	491 812,10	50000,00	0	0	0	49 035,00	890 847,10
12.	Rozogi	180 000,00	200000,00	491 431,69	0	0	0	0	38 417,00	909 848,69
13.	Dźwierzuty	300 000,00	0	491 428,54	100 000,00	0	0	0	9 968,00	901 396,54
Ogółem:		3 660 000,00	2 981 577,00	6 488 194,76	750 000,00	135 716,00	182 325,00	296 416,00	631 797,00	15 046 253,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

5.4. Projekty współpracy

W trakcie prowadzenia badań ewaluacyjnych Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” zrealizowała już dwa projekty współpracy: „Ekonomia społeczna i spółdzielczość socjalna w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej”, - partnerzy projektu: Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”, GAL Alta Umbria (Włochy) oraz „Warmińsko - Mazurskie Wsie Tematyczne” – partnerzy projektu: Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”. W trakcie realizacji był projekt: „Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej” : partnerzy projektu: Lokalna Grupa Działania „ Warmiński Zakątek”, Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania, Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia”, a w przygotowaniu do realizacji projekt: „Wioska tematyczna – pomysł na wieś” – partnerzy projektu: Lokalna Grupa Działania „ Warmiński Zakątek”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krzemienny Krąg”. Projekty współpracy są komplementarne z innymi działaniami LGD i znakomicie wpisują się w cele jakie zostały określone w LSR. Stanowią też dobrą formę kooperacji LGD i poprzez wymianę doświadczeń, korzystanie z wypracowanych przez partnerów pomysłów, wpływają na rozwój umiejętności współdziałania w realizowaniu istotnych dla społeczności lokalnych celów. Poza korzyściami merytorycznymi wynikającymi z tematyki i zakresu współpracy, projekty te rozwijają umiejętności społeczne uczestników w obszarze nawiązywania współpracy, zasad współpracy, budowania zaufania, odpowiedzialności. W przyszłym okresie programowania należy rozwijać projekty współpracy w nowych obszarach tematycznych zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami. Celowe jest także kontynuacja współpracy ze sprawdzonymi i solidnymi partnerami zarówno w regionie, w kraju jak i za granicą.

Efektywność działań zaprojektowanych i realizowanych w ramach projektów współpracy ocenia się wysoko. Poziom wykorzystania budżetu (z projektowanym aneksem realizowanej operacji pn. Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej – 100% dostępnych środków (tj. 10% poddziałania 19.2).

5.5. Realizacja planu komunikacji

Komunikacja z lokalną społecznością jest podstawą działań podejmowanych przez LGD. Działania komunikacyjne, ich różnorodność i jakość mają zasadniczy wpływ na aktywność mieszkańców i ich udział w przedsięwzięciach LGD, a w konsekwencji pozwalają na osiągnięcie założonych rezultatów.

Tabela 18: Działania Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" w ramach planu komunikacji

Lp.	Zadanie	Jednostka miary	Wartość miernika
1	Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach gmin	Liczba instytucji	92
2	Artykuły na stronie internetowej LGD	Liczba wejść na str. www	396 567
3	Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD	Liczba artykułów	87

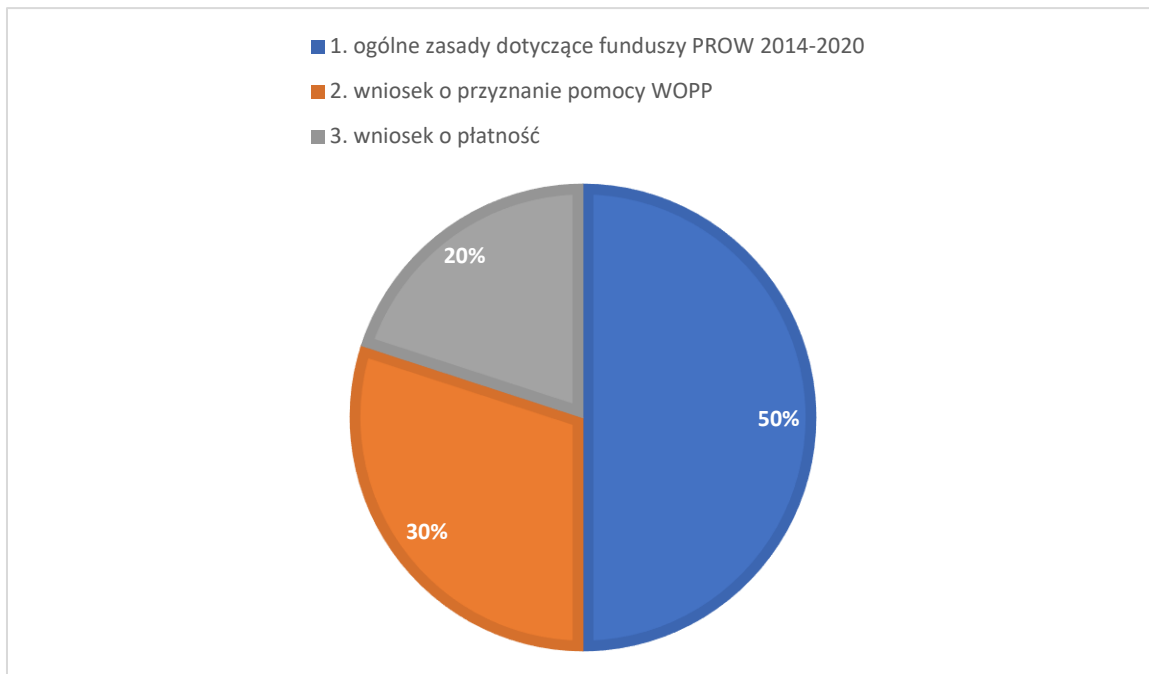
4	Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym	Liczba osób	43 716
5	Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD	Liczba wydarzeń	48
6	Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD	Liczba uczestników	1 357
7	Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD	Liczba ulotek	9 000
8	Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	Liczba osób	620
9	Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną	Liczba osób	366
10	Kontakt poprzez wiadomość e-mail	Liczba osób	659
11	Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów	Liczba osób	268
12	Materiał informacyjny w portalach internetowych obejmującej obszar LSR	Liczba odbiorców	3 935
13	Materiał informacyjny w biuletynie informacyjnym w wersji elektronicznej	Liczba odbiorców	20 007
14	Spotkanie podczas Sesji Rady w każdej gminie	Liczba spotkań	13
15	Spotkanie otwarte dla grup defaworyzowanych określonych w LSR (jedno spotkanie w każdej gminie)	Liczba spotkań	26
16	Konferencja rozpoczynająca realizację LSR	Liczba uczestników	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Szczególnym obszarem komunikacji z mieszkańcami jest świadczenie przez pracowników biura, nieodpłatnych usług doradczych. Doradztwo świadczone jest w biurze LGD, w formie kontaktów e-mail oraz telefonicznie.

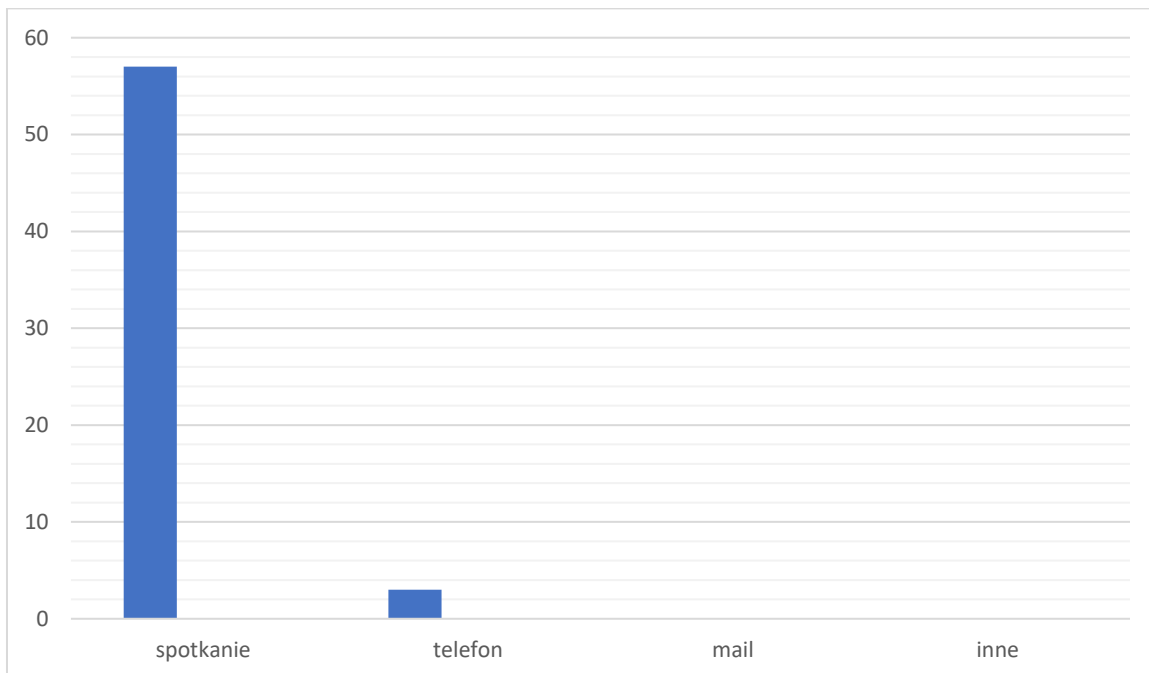
LGD przeprowadziła ankietę monitorującą doradztwo udzielone przez pracowników Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”. Ankietę wypełniło 60 osób. Poniżej zaprezentowane zostały główne jej wyniki.

Wykres 3: Zakres tematyczny świadczonego doradztwa

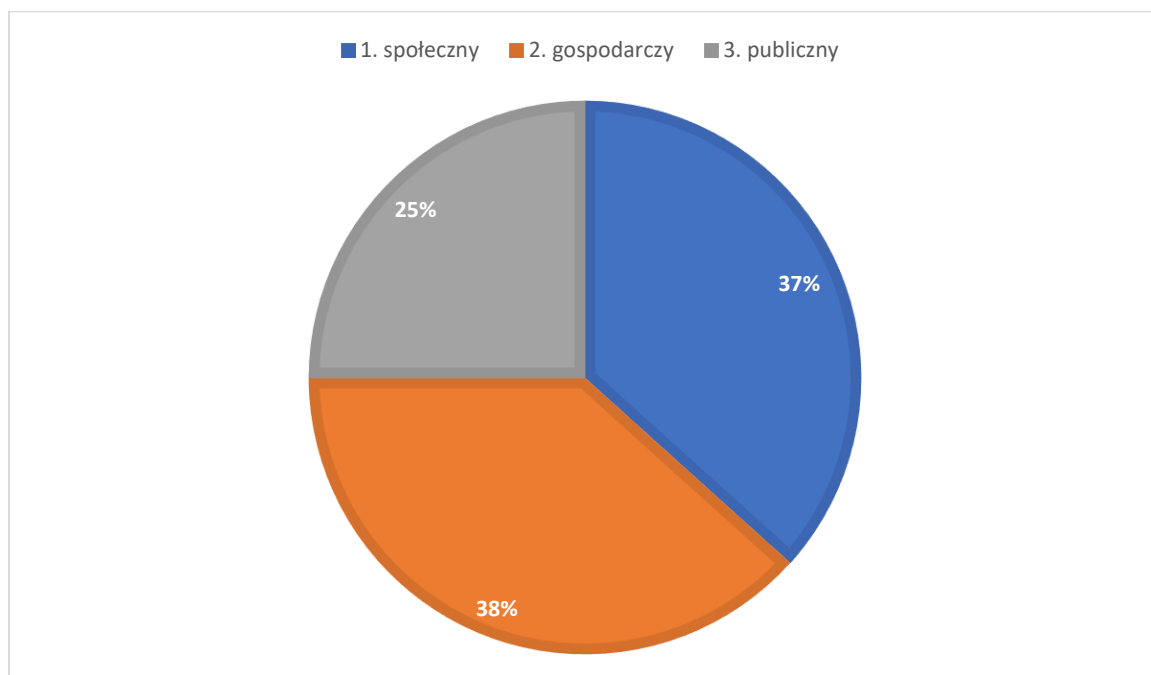
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wykres 4: Forma przeprowadzonego doradztwa

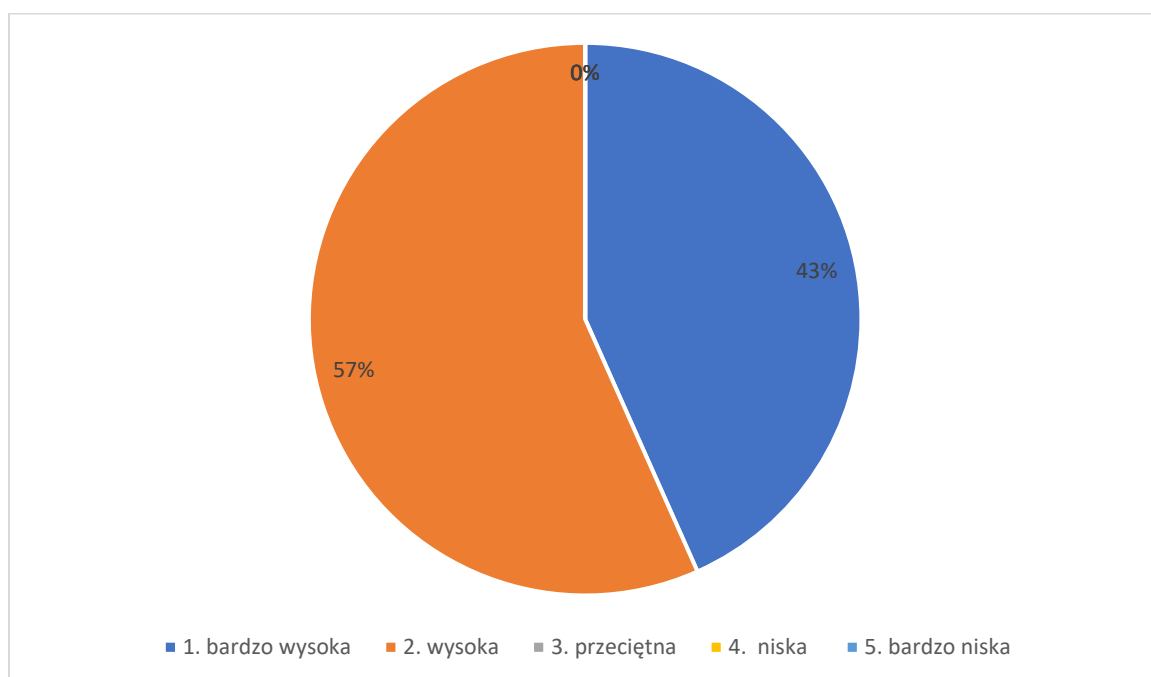
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wykres 5: Sektor dla którego udzielone było wsparcie

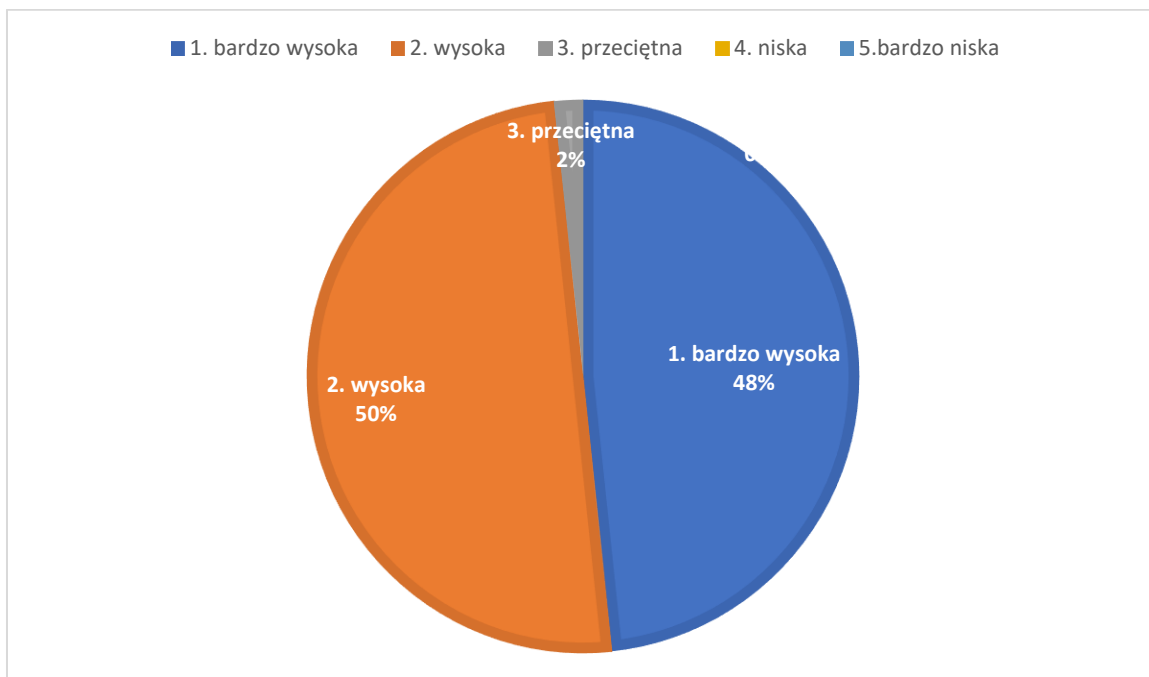
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wykres 6: Wiedza i kompetencje pracownika udzielającego doradztwa

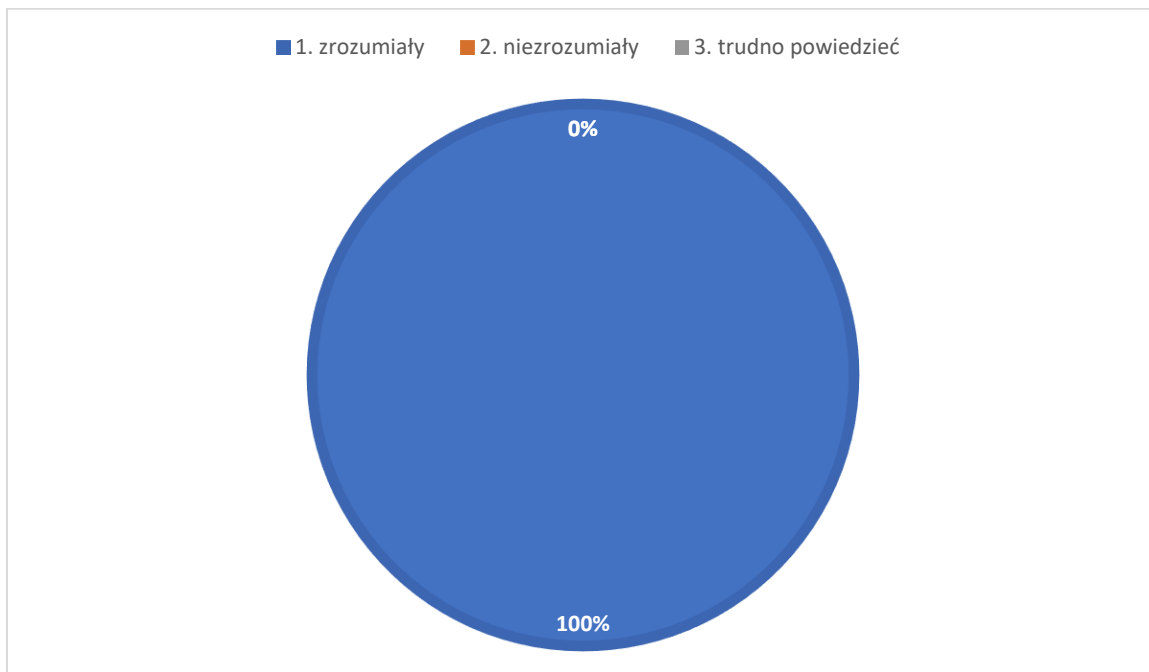
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wykres 7: Poziom obsługi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

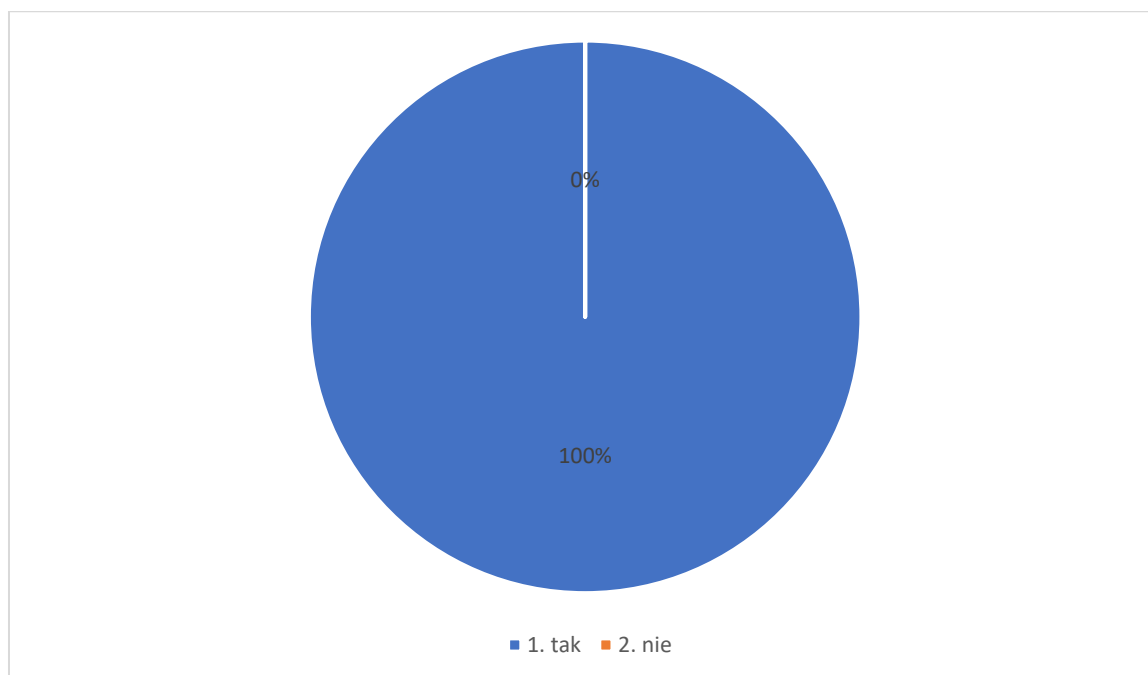
Wykres 8: Sposób przekazania informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wykres 9: Czy wzrosła Pani/Pana wiedza w zakresie tematyki objętej doradztwem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wyniki ankiety potwierdzają użyteczność i wysoką jakość doradztwa świadczonego przez pracowników Biura LGD.

5.6. Działalność biura LGD

Siedziba biura Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, mieści się w budynku ratusza miejskiego w Nidzicy. Gmina Nidzica jest położona „pośrodku” gmin wchodzących w skład LGD. Kadre biura stanowią: prezes LGD, który zatrudniony jest na podstawie umowy zlecenia na wykonywanie określonych czynności związanych z realizacją LSR, projektów spoza finansowania PROW, reprezentowania LGD na zewnątrz i koordynacji współpracy LGD z innymi organizacjami i instytucjami. Pracami biura kieruje dyrektor, któremu podlega 3 pracowników, razem: 3,5 etatu. Obsługę finansową działalności LGD sprawuje doświadczona w zakresie rachunkowości i rozliczeń osoba fizyczna na podstawie umowy zlecenia. Biuro czynne jest codziennie od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 16.00. Ze względu na specyfikę działalności LGD, często pracownicy biura uczestniczą w wydarzeniach zewnętrznych, organizując stoisko informacyjne biura LGD podczas wydarzeń w poszczególnych gminach w dniach wolnych od pracy. W okresach, w których odbywają się nabory, pracownicy biura organizują wyjazdowe spotkania w siedzibach gmin na terenie obszaru LGD. Taka organizacja pracy biura zapewnia bardzo dobry dostęp dla mieszkańców wsi ze wszystkich gmin członkowskich.

5.7. Szkolenia pracowników i organów LGD

Dla wszystkich pracowników biura LGD oraz organów decyzyjnych, organizowane są szkolenia w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji. Szkolenia prowadzone są przez doświadczonych trenerów i ekspertów, a zakres tematyczny szkoleń wynika z przeprowadzonych analiz potrzeb szkoleniowych.

Tabela 19: Szkolenia dla Rady, Zarządu i pracowników LGD

rok	Liczba szkoleń	Tematyka szkoleń	Liczba uczestników
2016	2	Nowelizacja ustawy o organizacjach pożytku publicznego, praktyczne aspekty wdrażania LSR	18
		Zasady i obowiązki wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych, ocena wniosków	19
2017	2	Instrumenty wspierania ekonomii społecznej i przedsiębiorczości, zasady opracowywania projektów i animacja społeczna	18
		komunikacja społeczna	5
2018	3	Współpraca klastrowa i kreowanie sieciowych produktów turystycznych. Procedura oceny wniosków	9
		Zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji	15
		Marketing działań organizacji społecznych	3
2019	1	Analiza wskaźników LSR	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.

6.1. Stopień osiągnięcia celów głównych LSR i przypisanych do nich wskaźników

W ramach LSR wskazano trzy cele główne i cele szczegółowe. Rezultaty zaplanowanych i zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniły się niwelowania negatywnych zjawisk i problemów na obszarze objętym LSR, które zostały zdiagnozowane w czasie przygotowywania Lokalnej Strategii Rozwoju. Przeprowadzone działania skupiały się na aktywizacji gospodarczej i społecznej mieszkańców obszaru, rozwoju przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej oraz turystyki. Dzięki działaniom LGD powstały nowe miejsca pracy i nowe przedsiębiorstwa, powstały owe przestrzenie w zakresie zagospodarowania turystycznego oraz infrastruktury rekreacyjnej. Wzrosła aktywność stowarzyszeń i fundacji oraz grup nieformalnych mieszkańców. Organizacje społeczne posiadają coraz większe doświadczenie oraz potencjał rozwojowy

Tabela 20: Wskaźniki osiągnięte w latach 2016 -2022

Lp.	Nazwa wskaźnika	Zaplanowano	Suma osiągniętych wskaźników	Stopień realizacji wskaźnika %
1.	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu ochrony środowiska i zmian klimatycznych	10	10	100
2	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	15	15	100
3	Liczba projektów infrastrukturalnych wykorzystujących zasoby przyrodnicze i kulturowe	10	10	100
4	Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	30	33	110
5	Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	5	5	100
6	Liczba działań promujących walory przyrodnicze, turystyczne, różnorodność kulturową i dziedzictwo przyrodnicze Mazur	20	20	100
7	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (Podejmowanie)	67	63	94
8	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (Rozwój)	11	12	109
9	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (Rozwój)	4	4	100
10	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (Podejm. + Rozwój)	8	37	463
11	Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	2	1	50

12	Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	4	3	75
13	Liczba wydarzeń targowych, jarmarków, punktów sprzedażowych utworzonych w celu rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych	10	35	350
14	Liczba szkoleń	6	33	550
15	Liczba wyposażonych centrów aktywności i integracji	15	17	113
16	Liczba spotkań, działań integracyjnych	15	16	107
17	Liczba projektów infrastrukturalnych (kulturalnych i integracyjnych)	32	52	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

6.2. Ocena wpływu zrealizowanej LSR na kapitał społeczny

Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich we wspólne działania na rzecz społeczności lokalnych to mocna strona Lokalnych Grup Działania Warmii i Mazur. Każda z LGD podejmuje tego typu działania, które w efekcie przyczyniają się wzmacniania lokalnego kapitału społecznego opartego na wzajemnym zaufaniu i kooperacji.

W ramach realizacji LSR, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” podjęła szereg działań służących animowaniu aktywności społecznej oraz wspieraniu mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnych. Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” w sposób wyjątkowy traktuje rozbudowę kapitału społecznego i rozwojowi aktywizacji społeczności. Znaczną część działań LGD kieruje w stronę aktywizacji młodzieży, pomagając w tworzeniu młodzieżowych rad gmin. Systematycznie rozwijana jest współpraca między mieszkańcami na różnych poziomach (mieszkańcy indywidualni, organizacje społeczne, grupy nieformalne). Powstają nowe grupy inicjatywne, samopomocowe, organizacje pozarządowe, które korzystają z środków LGD na realizację inicjatyw społecznych. Bardzo pozytywnym aspektem jest fakt dużego zainteresowania organizacji pozarządowych korzystaniem ze środków przewidzianych na rozwój kapitału społecznego w ramach konkursów grantowych oraz udziałem w inicjatywach LGD realizowanych z innych środków, projektów i programów (środki samorządowe, FIO). Odnotowane zostało zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów i realizację społecznych potrzeb, inicjatywy lokalne, wzrost zainteresowania tym, co dzieje się w miejscowości, w gminie. Wyjątkowo cenna jest współpraca pomiędzy organizacjami, tworzenie i realizacja wspólnych przedsięwzięć, sieciowe produkty i usługi turystyczne, w tym sieć wiosek tematycznych na obszarze LGD i wspólne produkty zintegrowane.

Potwierdzają to wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców. Duża część mieszkańców ma poczucie sprawstwa, aż 66,7% badanych jest zdania, że społeczność lokalna powinna mieć wpływ na proces kształtowania kultury w gminie, a 68,9% badanych uważa, że społeczność lokalna może mieć wpływ na proces kształtowania przestrzeni publicznej i kierunków rozwoju infrastrukturalnego w gminie.

6.3. Ocena wpływu realizacji LSR na rozwój przedsiębiorczości

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” poprzez przedsięwzięcia w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju ze środków PROW 2014 – 2020 (działanie 19.2) wspiera rozwój przedsiębiorczości. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój istniejących firm i tworzenie nowych miejsc pracy, wzrost potencjału firm, są główną aktywnością LGD w zakresie rozwoju gospodarczego na obszarze LGD. Przedsiębiorczość była wspierana przez LGD systematycznie i można zaobserwować bardzo duże zainteresowanie prowadzonymi operacjami oraz korzystaniem ze środków na dotacje na tworzenie i rozwój firm. Jest bardzo szeroki zakres planowanych i realizowanych przedsięwzięć gospodarczych. Są one ściśle związane z wykorzystaniem potencjału obszaru oraz inteligentnymi specjalizacjami województwa warmińsko – mazurskiego. Powstają nowe firmy i nowe miejsca pracy. Wzrasta świadomość w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych. Obszar Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest także miejscem kreowania nowych produktów i usług, miejscem współpracy sieciowej np. wiosek tematycznych, które będą podstawą tworzenia wsi inteligentnych.

6.4. Ocena wpływu realizacji LSR na turystykę i dziedzictwo kulturowe

Obszar Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” cechuje się wyjątkowymi walorami turystycznymi, sprzyjającymi rozwojowi turystyki aktywnej. Czyste środowisko, bogactwo przyrody, charakterystyczna mazurska architektura, wielokulturowość, zasoby naturalne i kulturowe uznano w LSR za główny potencjał rozwojowy obszaru. Turystyka jest szansą na zwiększenie dochodowości mieszkańców oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy. Rozwojowi turystyki służyły także projekty współpracy z partnerami we Włoszech i w Hiszpanii oraz projekt współpracy z siecią wiosek tematycznych w Niemczech, Czechach i Austrii. Dużym zainteresowaniem cieszyły się także przedsięwzięcia z dziedzictwa kulturowego oraz organizacja wydarzeń promujących produkty i usługi turystyczne. Dzięki operacjom realizowanym w ramach LSR wzrosła liczba atrakcji turystycznych, pojawiły się nowe produkty inicjatywy sieciowania przedsiębiorstw działających w branży turystycznej. Kilka produktów turystycznych z obszaru Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” uznanych zostało za markowe produkty Warmii i Mazur.

Wsparciu rozwoju turystyki w ramach wdrażania LSR, służyły przedsięwzięcia realizowane we wszystkich 3 celach strategicznych, w tym:

- wspieranie inwestycji w niekomercyjną infrastrukturę społeczną, w tym powstawanie placów zabaw i przestrzeni rekreacyjnych, miejsc integracji,
- dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczych w obszarze usług turystycznych i okołoturystycznych, w tym w zakresie nowych miejsc noclegowych, obiektów gastronomicznych, obsługi ruchu turystycznego, wypożyczalni sprzętu wodnego i turystycznego,
- realizowanie programów grantowych w obszarze turystyki, finansujących projekty organizacji pozarządowych i grup nieformalnych o charakterze nowych obiektów i / lub ofert turystycznych,

- promocja atrakcji turystycznych na obszarze LGD, organizacja wizyt studyjnych dla turystycznych grup,
- współpraca w budowaniu lokalnych marek lokalnych produktów i usług turystycznych

Potwierdzeniem użyteczności działań LGD w sferze turystyki i dziedzictwa kulturowego jest to, że 34,5% mieszkańców w ankiecie dobrze i bardzo dobrze oceniła ofertę rekreacyjno – turystyczną ośrodka kultury i/lub sportu w miejscu zamieszkania.

Analiza potencjału i potrzeb w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego wskazuje 3 rekomendacje rozwojowe:

- w związku z planowanym otwarciem szlaku turystycznego „szlak zabytków sakralnych”, niezbędne jest modelowanie wykorzystania obiektów sakralnych do rozwoju turystyki,
- wzmocnienie preferencji w rozwijaniu przedsiębiorczości w oparciu o dziedzictwo kulturowe,
- rozwój narzędzi do rozwijania branży zdrowej żywności opartej o tradycyjne receptury i lokalne zasoby oraz sieciowanie podmiotów gospodarczych w tej branży.

Analiza stopnia wdrażania LSR wskazuje na osiągnięcie założeń w obszarze turystyki w bardzo wysokim stopniu. Dane statystyczne za okres wdrażania strategii są okresowo zniekształcone przez skutki COVID, które w znacznym stopniu ograniczyły ruch turystyczny na Mazurach, niemniej w okresie badawczym notowany jest wzrost natężenia ruchu turystycznego mierzony danymi GUS: liczba turystycznych obiektów noclegowych, liczba udzielonych noclegów ogółem.

6.5. Ocena wpływu realizacji operacji w zakresie realizacji potrzeb grup defaworyzowanych

W realizowanej LSR grupę defaworyzowaną stanowią kobiety zamieszkałe na terenach wiejskich (miejscowości do 5 tys. mieszkańców), osoby bezrobotne do 25 roku życia o niskich kwalifikacjach oraz osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia. Grupy defaworyzowane to osoby na które w szczególny sposób wpływają zdiagnozowane problemy obszaru. W związku z tym, osoby te powinny otrzymywać szczególne wsparcie w ramach wdrażania LSR. Dlatego też, w LSR realizowane przedsięwzięcia premiowały tworzenie nowych miejsc pracy oraz aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców obszaru. W zakresie przedsiębiorczości odnotować należy duży spadek bezrobocia na całym obszarze. Dotyczy to osób z grup defaworyzowanych. Przy planowaniu LSR na kolejny okres, na podstawie przeprowadzonych badań, konieczne będzie uwzględnienie potrzeb osób starszych, zwłaszcza, że zjawisko starzenia się społeczeństwa w najbliższej przyszłości będzie powszechne

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” na bieżąco diagnozowała problemy osób z grup defaworyzowanych, w tym w partnerstwie z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej, instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy. Na etapie ewaluacji wskazane były modyfikacje

założeń dla przyszłego programowania, osiągnięcia wymiernych i wyróżniających efektów działań w obszarze.

6.6. Innowacyjność

W LSR określono, że projekty innowacyjne stanowią priorytetowe przedsięwzięcia wdrażania. Innowacyjność określono jako kryterium horyzontalne i podlegała ocenie do naboru wniosków dla każdego typu przedsięwzięć. Przez innowacyjność rozumie się wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych oraz wskazuje jakie informacje powinno zawierać uzasadnienie innowacyjności: Wnioskodawca powinien wskazać precyzyjnie nazwę elementu wniosku / procesu którego dotyczy innowacyjność, wskazać typ wdrażanej innowacyjności posługując się arkuszem pomocniczym (załączonym do dokumentów konkursowych) lub dołączając opinię o innowacyjności (Wnioskodawcy zobowiązani do załączenia biznesplanu opisują innowacyjność w tym dokumencie).

Dla działań konkursowych spełnienie kryterium innowacyjności było weryfikowane przez Członków Rady LGD podczas oceny wniosków na podstawie:

- opisu zawartego w formularzu wniosku,
- opisu zawartego w biznesplanie,
- własnej wiedzy, doświadczenia oraz znajomości obszaru objętego LSR.

Kryterium to uznane zostało przez członków Rady jako bardzo trudne, głównie z uwagi na to, iż problemy wywoływała precyzyjna i mierzalna definicja innowacyjności.

Wdrażanie przedsięwzięć innowacyjnych stanowi horyzontalny kierunek wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Należy zaznaczyć, że w ramach działania 19.2 dofinansowano kilkanaście przedsięwzięć uznanych za innowacyjne.

Do kluczowych rekomendacji dla przyszłego okresu programowania należy:

- weryfikacja kryteriów innowacyjności oraz definicji innowacyjności, z wykorzystaniem doświadczeń pracy Rady LGD,
- wdrożenie instrumentów wsparcia beneficjentów w poszukiwaniu rozwiązań innowacyjnych, w tym zaprojektowanych w modelu inkubowania utworzonego w ramach projektu współpracy przedsiębiorczości.

6.7. Ocena skuteczności i efekty działania wdrażania projektów współpracy

Projekty współpracy są komplementarne z innymi działaniami LGD i znakomicie wpisują się w cele jakie zostały określone w LSR. Stanowią też dobrą formę kooperacji LGD i poprzez wymianę doświadczeń, korzystanie z wypracowanych przez partnerów pomysłów, wpływają na rozwój umiejętności współdziałania w realizowaniu istotnych dla społeczności lokalnych

celów. Poza korzyściami merytorycznymi wynikającymi z tematyki i zakresu współpracy, projekty te rozwijają umiejętności społeczne uczestników w obszarze nawiązywania współpracy, zasad współpracy, budowania zaufania, odpowiedzialności. W przyszłym okresie programowania należy rozwijać projekty współpracy w nowych obszarach tematycznych zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami. Celowe jest także kontynuacja współpracy ze sprawdzonymi i solidnymi partnerami zarówno w regionie, w kraju jak i za granicą.

Efektywność działań zaprojektowanych i realizowanych w ramach projektów współpracy ocenia się wysoko. Poziom wykorzystania budżetu (z projektowanym aneksem realizowanej operacji pn. Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej – 100% dostępnych środków (tj. 10% poddziałania 19.2).

6.8. Ocena skuteczności i efektywności działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno – promocyjnych, doradczych)

Funkcjonowanie Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” należy ocenić jako bardzo dobre. Zatrudniona kadra wykazuje się dużą znajomością lokalnych potrzeb. Systematycznie i poprawnie świadczone są usługi doradcze. Informacje o prowadzonych naborach są upowszechniane poprzez różnorodne środki (ulotki, ogłoszenia, komunikaty na stronie, organizację spotkań informacyjnych na terenie wszystkich gmin). Wszystkie te aktywności wpływają na szerokie zainteresowanie udziałem w realizacji przedsięwzięć oraz na jakość składanych wniosków o dofinansowanie. Ocena funkcjonowania Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Brama Mazurskiej Krainy” została oparta o:

- wyniki badań ankietowych z jakości świadczonych usług doradczych,
- poziom realizacji budżetu na poziomie podpisanych umów i wypłaconych środków,
- stopień realizacji planu komunikacji.

Efektywność działań LGD była także wynikiem przeprowadzonych spotkań informacyjnych, działań promocyjnych, konsultacjom i doradztwie.

Mierzalne wskaźniki aktywności biura LGD w zakresie wdrażania LSR, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21: Spotkania informacyjne w każdej z Gmin obszaru LGD

Rok	Liczba spotkań	Liczba uczestników
2016	13	342
2017	17	196
2018	17	213
2019	14	195
2020	15	155

2021	13	183
2022	12	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Pracownicy Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” uczestniczą także w wydarzeniach organizowanych na terenie gmin członkowskich. Podczas wydarzeń prowadzone jest stoisko LGD, na którym można otrzymać aktualne informacje o planowanych naborach oraz skorzystać z bezpłatnego doradztwa w zakresie aplikowania o środki na realizację przedsięwzięć.

Tabela 22: Udział pracowników biura w wydarzeniach organizowanych na obszarze LGD

Rok	Liczba wydarzeń
2016	9
2017	9
2018	8
2019	9
2020	6
2021	6
2022	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Przez cały okres realizacji LSR, świadczone są bezpłatne usługi doradcze. Doradztwo udzielane jest na spotkaniach bezpośrednich w biurze LGD w Nidzicy, mailowo i telefonicznie. Zestawienie udzielonego doradztwa przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23: Doradztwo udzielane przez pracowników biura Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy"

Cecha	Liczba
Doradztwo w siedzibie biura	580
Doradztwo telefoniczne	370
Doradztwo drogą e-mail	618

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Pracownicy oraz członkowie Rady, zarządów i komisji rewizyjnych LGD, to osoby z dużym doświadczeniem, podnoszące cały czas swoje kompetencje i w dużej części identyfikujące się z misją Lokalnej Grupy Działania. Mają one dobry kontakt i relacje z mieszkańcami, znajomość środowiska lokalnego, jego potrzeb, możliwości i specyfiki, znajomość społeczności lokalnych ich mieszkańców i działających w nich podmiotów, zakorzenienie w lokalnych społecznościach.

Obecność w LGD samorządów lokalnych pozwala te środki wykorzystać do realizacji lokalnych strategii rozwoju, przyczynia się także do zachowania spójności pomiędzy działaniami podejmowanymi przez LGD i samorządy członkowskie. Na szczególną uwagę zasługuje

włączenie do grona realizatorów projektów z zakresu niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.

6.9. Ocena procesu wdrażania LSR

Podstawowym zadaniem w działalności LGD jest przygotowanie i realizacja lokalnej strategii rozwoju (LSR), zgodnie z wymogami unijnymi i krajowymi. Ustawa o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności określa sposób przygotowania, wyboru i realizacji lokalnych strategii rozwoju.

W ramach LSR wsparcie z PROW udzielana jest przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” w obszarze przedsięwzięć:

A. Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego,

- w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych

B. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR

a) START – UP – podejmowanie działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia przedsiębiorczości osób z grup defaworyzowanych pod względem dostępu do rynku pracy.

Preferowane branże działalności gospodarczej: wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, produkty rolne, wdrażające technologie przyjazne środowisku/ przeciwdziałające zmianom klimatu, przedsięwzięcia innowacyjne, zgodne z inteligentnymi specjalizacjami województwa warmińsko – mazurskiego.

Dofinansowanie projektu jest związane z koniecznością utworzenia co najmniej 1 miejsca pracy w formie samozatrudnienia lub na podstawie umowy o pracę (spółdzielczej umowy o pracę) – co najmniej 1 etat,

b) Rozwijanie działalności gospodarczej – dywersyfikacja działalności gospodarczej, z utworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy przez mikro i małych przedsiębiorców. Priorytetowe działalności gospodarcze: odpowiadające na potrzeby grup defaworyzowanych, tworzące miejsca pracy dla osób z grup defaworyzowanych (na rynku pracy), realizowane w branżach: turystyka, przetwórstwo produktów rolnych, związanych z rozwojem turystyki, rekreacja, usług dla ludności: zdrowotnych, prozdrowotnych, kierowanych do osób starszych, edukacyjnych. W ramach działania możliwe jest również udzielenie dotacji dla osób będących rolnikami (ubezpieczenie w KRUS) na różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej w obszarach produkcji żywności i napojów,

c) Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom. W ramach operacji obowiązkowe jest utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy. Preferowane będą projekty planujące działania na rzecz i z udziałem grup defaworyzowanych i podmiotów ekonomii społecznej, a także oferujące szeroki zakres usług doradczych,

- d) Podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów (projekty towarzyszące zakresowi a i b),
- e) Upowszechnianie idei ekonomii społecznej (wioski tematyczne, spółdzielczość socjalna, działalność odpłatna i gospodarcza organizacji pozarządowych)
- f) Szkolenia, doradztwo i działania animacyjne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości

C. Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu, produktów i usług lokalnych

D. Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych z wyłączeniem targowisk

Zakres operacji musi odpowiadać zakresowi określone w nazwie przedsięwzięcia.

Sposób realizacji przedsięwzięcia: programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów, projekty współpracy.

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań: 20 000 złotych.

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

E. Zachowanie dziedzictwa lokalnego

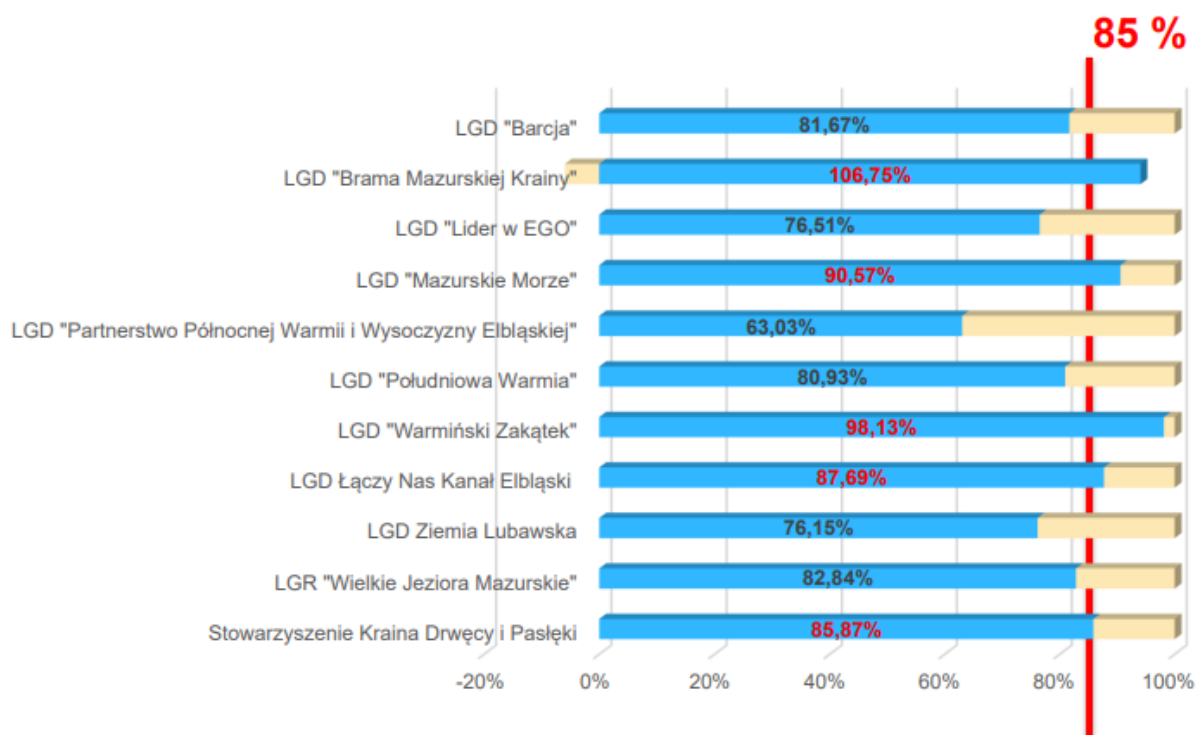
F. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury

G. Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury

H. Realizacja projektów współpracy

Poziom wdrażania działań Lokalnej Strategii Rozwoju jest bardzo wysoki. Z pozyskanych od Samorządu Województwa warmińsko – mazurskiego danych wynika że stopień realizacji strategii przekroczył 100% i jest najwyższy w całym województwie wynikiem ilościowym.

Tabela 24: Stopień realizacji lokalnej strategii rozwoju w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Tabela 25: Kontraktacja środków w województwie warmińsko-mazurskim

LGD	Budżet 19.2 w zł	Zakontraktowane środki w zł	Procent zakontraktowania
LGD "Brama Mazurskiej Krainy"	14 342 000,00	15 309 757,85	106,75%
LGD "Warmiński Zakątek"	15 648 000,00	15 355 322,91	98,13%
LGD "Mazurskie Morze"	11 980 000,00	10 850 747,28	90,57%
LGD Łączy Nas Kanał Elbląski	16 516 000,00	14 483 300,86	87,69%
Stowarzyszenie Kraina Drwęcy i Pasłęki	11 174 000,00	9 594 859,88	85,87%
LGR "Wielkie Jeziora Mazurskie"	9 014 000,00	7 467 177,97	82,84%
LGD "Barcja"	7 892 000,00	6 445 482,35	81,67%
LGD "Południowa Warmia"	12 232 000,00	9 899 450,05	80,93%
LGD "Lider w EGO"	13 010 000,00	9 953 583,13	76,51%
LGD Ziemia Lubawska	9 339 363,32	7 111 758,07	76,15%
LGD "Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej"	7 970 000,00	5 023 266,61	63,03%

Źródło: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Działalność Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” wpływa na poprawę jakości komunikacji oraz zwiększenie współpracy pomiędzy mieszkańcami obszaru LGD oraz różnymi podmiotami i instytucjami. We wszystkich projektach dotowanych, zgodnie z kryteriami oceny, premiowane jest partnerstwo. Osiągnięte wyniki w realizacji LSR, znikoma liczba protestów, stanowią dowód na to, że procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste dla beneficjentów. Warto podkreślić, że opracowany na rzecz wdrażania LSR Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” system kryteriów dla poszczególnych przedsięwzięć, był obiektywny. Zastosowane kryteria wyboru przyczyniały się do wyboru najlepszych projektów, które były spójne z celami LSR.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER we wdrażaniu LSR

LEADER - sprawdzona metoda działania - skuteczność podejścia LEADER w praktyce wynika ze stosowania przez LGD kilku podstawowych zasad: oddolność, terytorialność, zintegrowanie działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów i różnych interesariuszy, partnerstwo, innowacyjność, decentralizacja zarządzania i finansowania, sieciowanie i współpraca.

Lokalna Grupa Działania to nazwa własna określająca podmiot działający na określonym obszarze w oparciu o podejście LEADER. Akronim LEADER pochodzi od francuskiego określenia „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale”, czyli powiązanych działań służących rozwojowi gospodarki wsi. LEADER powstał w odpowiedzi na niezdolność tradycyjnej, odgórnej polityki do rozwiązywania problemów obszarów wiejskich Europy. Podejście LEADER w Unii Europejskiej zostało po raz pierwszy wprowadzone jako inicjatywa wspólnotowa, czyli rodzaj eksperymentalnego instrumentu finansowego unijnej polityki strukturalnej. Jego celem było wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. Opiera się ono na kilku zasadach, z których najważniejsze jest partnerstwo oraz oddolność planowania i realizacji działań. LGD jest głównym narzędziem stosowania podejścia LEADER do rozwoju obszaru poprzez bezpośrednie angażowanie lokalnych przedstawicieli w opracowywanie i realizację lokalnych strategii rozwoju.

W obecnym okresie programowania (2014 - 2020) podejście LEADER zostało wykorzystane w ramach instrumentu RLKS - rozwój lokalny kierowany przez społeczność (ang. Community-led local development – CLLD). Obecnie realizowany jest kolejny program na lata 2014-2020, a w trakcie przygotowań jest PROW na lata 2021-2027. Głównymi celami PROW 2014-2021 są: poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. PROW zawiera szereg instrumentów służących realizacji tych celów, jednym z nich jest podejście LEADER.

7. Podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje

Podsumowując zebrane w procesie ewaluacji informacje, pozwalają na stwierdzenie, że Lokalna Strategia Rozwoju realizowana jest zgodnie z założeniami, a osiągnięte wyniki finansowe i rzeczowe są bardzo dobre. W celu systematycznego podnoszenie efektywności i jakości działań LGD, warto byłoby wdrożyć kilka rekomendacji. Ich realizacja przyczyni się do wzrostu aktywności mieszkańców i ich wsparciu w realizacji dofinansowanych projektów/operacji. Istnieje także obszar do poprawy kanałów informacyjnych i promocyjnych działania LGD, co przyczyni się do zwiększenie rozpoznawalności LGD w środowisku.

1. W celu zapewnienia przejrzystości ocen projektów oraz wdrażania najbardziej wartościowych rozwojowo przedsięwzięć, konieczne jest doprecyzowanie definicji innowacyjności w projektach.
2. Wskazane jest systematyczne doskonalenie komunikacji z mieszkańcami poprzez stronę internetową, dostosowanie jej do nowych wymogów sprzętu, większa przejrzystość treści i ich układ na stronie, zwiększenie korzystania przez LGD z mediów społecznościowych, poprzez stałe zamieszczanie treści na FB.
3. Bardzo dużą wartość dla rozwoju obszaru LGD, wzrostu przedsiębiorczości, kreatywności, sieciowania i innowacyjności, należy kontynuować projekty współpracy z partnerami w Regionie, w kraju i za granicą, ze szczególnym uwzględnieniem partnerskich LGD z Regionu Umbria we Włoszech (region ten jest partnerskim regionem dla Warmii i Mazur, coraz więcej miast z regionu jest już członkiem sieci Cittaslow, której siedziba ogólnoświatowa jest na terenie Umbrii w Orvieto).
4. Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” powinna w kolejnym okresie wzmocnić swoje oddziaływanie na rozwój przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej z jednoczesnym promowaniem projektów partnerskich, współpracy sieciowej i kreowaniu innowacyjnych produktów i usług.

8. Spis tabel i wykresów.

Tabela 1: Wykaz gmin Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" z liczbą mieszkańców i wielkością powierzchni.....	11
Tabela 2: Mieszkańcy w gminach członkowskich LGD wg. wieku.....	12
Tabela 3: Wskaźnik podatkowy na mieszkańca. Wskaźnik G.....	12
Tabela 4: Migracje na obszarze LSR wg. stanu na 31.12.2020.....	13
Tabela 5: Liczba bezrobotnych w powiatach obszaru LGD.....	13
Tabela 6: Liczba bezrobotnych w gminach obszaru LGD.....	13
Tabela 7: Bezrobotni do 25 roku życia w gminach obszaru LGD.....	14
Tabela 8: Bezrobotni powyżej 50 roku życia w gminach obszaru LGD.....	14
Tabela 9: Podmioty gospodarcze na 1 000 mieszkańców w gminach LGD (stan na 31.12.2019).....	15
Tabela 10: Podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym na obszarze LGD.....	15
Tabela 11: Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD.....	16
Tabela 12: Spółdzielnie socjalne na obszarze LGD. stan na 31.08.2021.....	16
Tabela 13: Obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania oraz ich wykorzystanie. Stan na 31.12.2021.....	19
Tabela 14: Zestawienie naboru wniosków.....	23
Tabela 15: Postęp finansowy realizacji LSR w latach 2016-2022 według przedsięwzięć.....	27
Tabela 16: Postęp rzeczowy realizacji LSR w latach 2016-2022.....	29
Tabela 17: Realizacja LSR wg. gmin. Podpisane umowy.....	35
Tabela 18: Działania Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" w ramach planu komunikacji.....	36
Tabela 19: Szkolenia dla Rady, Zarządu i pracowników LGD.....	42
Tabela 20: Wskaźniki osiągnięte w latach 2016 -2022.....	43
Tabela 21: Spotkania informacyjne w każdej z Gmin obszaru LGD.....	48
Tabela 22: Udział pracowników biura w wydarzeniach organizowanych na obszarze LGD.....	49
Tabela 23: Doradztwo udzielane przez pracowników biura Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy".....	49
Tabela 24: Stopień realizacji lokalnej strategii rozwoju w województwie warmińsko-mazurskim ..	52
Tabela 25: Kontraktacja środków w województwie warmińsko-mazurskim.....	52
Mapa 1: Obszar objęty LSR.....	11
Wykres 1: Jak ocenia Pani/Pan poziom życia w miejscu zamieszkania jako prywatne subiektywne odczucie.....	20
Wykres 2: Opinie dotyczące gminy miejsca zamieszkania.....	21
Wykres 3: Zakres tematyczny świadczonego doradztwa.....	38
Wykres 4: Forma przeprowadzonego doradztwa.....	38
Wykres 5: Sektor dla którego udzielone było wsparcie.....	39
Wykres 6: Wiedza i kompetencje pracownika udzielającego doradztwa.....	39
Wykres 7: Poziom obsługi.....	40
Wykres 8: Sposób przekazania informacji.....	40
Wykres 9: Czy wzrosła Pani/Pana wiedza w zakresie tematyki objętej doradztwem?.....	41

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Ankieta monitorująca

udzielnego doradztwa przez pracowników Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

Szanowni Państwo,

w związku z prowadzonym przez Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” doradztwem dla osób chcących pozyskać dotacje z PROW 2014-2020 oraz chęcią podnoszenia jakości świadczonego przez pracowników doradztwa, zapraszamy do wypełnienia poniższej ankiety. Posłuży ona ocenie udzielonego doradztwa. Orientacyjny czas jej wypełnienia to ok. 3 minuty. Ankieta jest anonimowa.

* Prosimy o wypełnienie ankiety wstawiając znak X w wyznaczonych polach

Zakres tematyczny świadczonego doradztwa: *

- Ogólne zasady dotyczące funduszy PROW 2014-2020
- Wniosek o przyznanie pomocy (WOPP)
- Wniosek o płatność (WOP)

Forma przeprowadzonego doradztwa: *

- spotkanie
- telefon
- mail
- Inne:

Jaki sektor Pan/Pani reprezentuje? *

- społeczny
- gospodarczy
- publiczny

Wiedza i kompetencje pracownika udzielającego doradztwa (znajomość zagadnień merytorycznych): *

- Bardzo wysoka
- Wysoka
- Przecięta
- Niska
- Bardzo niska

Poziom obsługi (dostępność, chęć udzielania informacji, życzliwość): *

- Bardzo wysoka
- Wysoka
- Przeciętna
- Niska
- Bardzo niska

Sposób przekazania informacji: *

- Zrozumiały
- Niezrozumiały
- Trudno powiedzieć

Czy wzrosła Pani/Pana wiedza w zakresie tematyki objętej doradztwem? *

- Tak
- Nie

BADANIE ANKIETOWE

DIAGNOZA OBSZARU DZIAŁANIA STOWARZYSZENIA LGD „BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY”

DO NOWEJ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU NA LATA 2023 - 2027

Szanowni Państwo,

Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY” rozpoczęła prace nad przygotowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju na nowy okres programowania funduszwego 2023 -2027.

Niniejsza ankieta ma na celu dostarczenie informacji na temat problemów, potrzeb, oczekiwań, potencjału rozwojowego obszaru i i wizji mieszkańców obszaru Stowarzyszenia LGD „BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY” w różnych sferach życia. Zależy nam na przygotowaniu założeń strategicznych w oparciu o opinie mieszkańców naszego obszaru, zwłaszcza w przestrzeniach poprawy warunków życia, rozwoju przedsiębiorczości i miejsc pracy, rozwoju edukacji i aktywności społecznej, wzrostu atrakcyjności turystycznej i tworzenia nowych innowacyjnych ofert turystycznych, z jednoczesnym poszanowaniem środowiska naturalnego i wykorzystania zasobów naturalnych i podnoszenia świadomości w zakresie ochrony klimatu.

Ankieta jest anonimowa, jej wypełnienie zajmie kilka minut !! Dla nas ważny jest głos każdego mieszkańca obszaru LGD!

Analiza potrzeb mieszkańców

1) Jak ocenia Pani/Pan poziom życia w miejscu zamieszkania jako prywatne subiektywne odczucie :

- Bardzo dobry
- dobry
- zadawalający
- zły
- trudno powiedzieć

2) Proszę podać, w jakim stopniu Pan/Pani zgadza się bądź nie, ze stwierdzeniami dotyczącymi Pani/Pana gminy. Proszę zakreślić liczbę, która jest najbliższa Pani/Pana opinii.

Lp.	Treść opinii	Zdecydowanie się zgadzam	Zgadza m się	Nie mam zdania	Nie zgadzam się	Zdecydowanie się nie zgadzam
1	Moja gmina jest przyjaznym miejscem, w	1	2	3	4	5

	którym żyje się komfortowo i bezpiecznie					
2	Moja gmina jest atrakcyjna i dobrze utrzymana, czysta.	1	2	3	4	5
3	Mieszkańcy gminy odgrywają znaczącą rolę, mając realny wpływ na działania podejmowane przez władze mojej gminy	1	2	3	4	5
4	Obecna polityka i programy władz mojej gminy są właściwie ukierunkowane dla zrównoważonego rozwoju w gminie.	1	2	3	4	5
5	Obecna infrastruktura techniczna (wodociągi/kanalizacja/gazyfikacja) w mojej gminie jest na poziomie zadowalającym	1	2	3	4	5
6	Infrastruktura drogowa, w tym stan dróg, infrastruktura ścieżek pieszych i rowerowych, bezpieczeństwo w ruchu są zadowalające	1	2	3	4	5
7	Jakość bazy oświatowej i zabezpieczenie dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym są zadowalające	1	2	3	4	5
8	Dostępność placówek i innych form opieki nad dziećmi do lat 3 zabezpiecza potrzeby mieszkańców	1	2	3	4	5
9	Obecna oferta kulturalna w mojej gminie jest dla mnie wystarczająca i zapewnia moje potrzeby	1	2	3	4	5

10	Obecna oferta turystyczno - rekreacyjna (uwzględniając również infrastrukturę sportową) w mojej gminie jest dla mnie wystarczająca i zapewnia moje potrzeby	1	2	3	4	5
11	Oferta zajęć, programów skierowanych dla osób starszych 50+ w mojej gminie jest ciekawa i zapewnia potrzeby osób w tym wieku	1	2	3	4	5
12	Na obszarze mojej gminy nie ma problemu ze znalezieniem pracy	1	2	3	4	5
13	Na obszarze mojej gminy dostępna jest oferta rozwoju zawodowego, w tym kursy zawodowe	1	2	3	4	5
14	Liczba lokali gastronomicznych i miejsc noclegowych zabezpiecza potrzeby mieszkańców i turystów	1	2	3	4	5
15	Mieszkańcy obszaru LGD utożsamiają się z regionem, tradycjami, dziedzictwem kulturowym	1	2	3	4	5

3) Proszę wybrać 5 najważniejszych spraw, które powinny zostać rozwiązane w Pani/Pana miejscu zamieszkania: (gdzie 1 jest najważniejsze a 5 najmniej ważne)

- a. Rozwój turystyki, nowe obiekty, atrakcje, oferta turystyczna
- b. Kształcenie dorosłych (uniwersytety III wieku, klub seniora)
- c. Programy pozaszkolnej edukacji dla dzieci i młodzieży
- d. Bezpieczeństwo publiczne
- e. Programy dla seniorów (w obszarze kultury, profilaktyki zdrowia, włączenia społecznego)
- f. Pomoc dla rodziców z małymi dziećmi i ułatwienie powrotu do pracy dla rodziców / opiekunów

- g. Dostępność usług ochrony i profilaktyki zdrowia
- h. Dostęp do wysokosprawnego internetu i nowych technologii
- i. Rozwój infrastruktury i wyposażenia instytucji kultury
- j. Możliwości rozwoju przedsiębiorczości
- k. Zwiększenie infrastruktury sportowej
- l. Parki i przestrzenie publiczne
- m. Ochrona środowiska, gospodarka odpadami
- n. Zwiększony wpływ społeczności w decyzjach publicznych dotyczących inwestycji infrastrukturalnych i przestrzeni publicznych
- o. Przeciwdziałanie wykluczeniu energetycznemu
- p. Wodociągi i jakość wody
- q. Sieci kanalizacyjne
- r. Stan dróg / poprawa bezpieczeństwa drogowego
- s. Rozwój ogólnodostępnej komunikacji zbiorowej wewnątrz gminy
- t. Możliwość rozwoju przedsiębiorstw społecznych, stowarzyszeń i fundacji
- u. Możliwość rozwoju przedsiębiorców w regionie i stosowanie przyjaznych procedur rozwoju inwestycyjnego dla przedsiębiorców przez urzędników
- v. Inne (jakie?) .....

4) Jakie rodzaje aktywności prowadzonych w małych miejscowościach wpływają na aktywność społeczną wsi?

- Działalność świetlicy wiejskiej
- Prężnie działające stowarzyszenie / fundacja
- Cykliczne imprezy
- Wspólne akcje społeczne
- Obecność liderów, czyli osób które inicjują różne aktywności
- Wspólny cel / działanie / potrzeba rozwiązania wspólnego problemu
- Inne (jakie?).....

5) Jakie działania mogłyby pozytywnie wpłynąć na aktywność przedsiębiorczą na wsi? (nowe miejsca pracy, nowe firmy, aktywność przedsiębiorcza organizacji pozarządowych)

- Wsparcie rodziców w opiece nad dziećmi / odrabianiu lekcji
- Pomoc specjalistów i pieniądze na zakładanie firm

- Specjalizacja wsi – określenie potencjału rozwojowego i branży, która stanowi największy potencjał w miejscowości / sołectwie / regionie
- Lepszy dostęp do internetu i nowych technologii
- Możliwość zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych
- Poprawa dostępności komunikacyjnej do miejscowości
- Inne (jakie?).....

6) Jaki typ wydarzeń, imprez kulturalnych powinien znaleźć się w ofercie kulturalnej Pani/Pana gminy? Można zaznaczyć trzy typy.

- koncerty muzyczne,
- wystawy czasowe, okolicznościowe,
- spektakle teatralne,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,
- pokazy filmowe,
- imprezy kulinarne (festyny, pikniki)
- aktywne formy edukacji kulturalnej i turystycznej jakimi są gry terenowe, questy
- inne (podaj jakie?).....

7) Jakiego rodzaju infrastruktura / przedsięwzięcia wpłynęłyby pozytywnie na wzrost atrakcyjności turystycznej / zamieszkania w gminie?

- Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej,
- Rozwój zorganizowanej oferty spędzania czasu wolnego (rajdy rowerowe, piesze, nordic walking, spływy kajakowe i inne)
- Nowa oferta kulturalna
- Doposażenie świetlicy wiejskiej i terenu wokół
- Oznakowanie atrakcji turystycznych
- Funkcjonowanie informatora on line w zakresie oferty spędzania czasu wolnego i atrakcji turystycznych

8) Jak Pani/Pan ocenia ofertę rekreacyjno – turystyczną (rajdy rowerowe, piesze, nordic walking, spływy kajakowe i inne) ośrodka kultury i/lub sportu w miejscu zamieszkania?

- bardzo dobry
- dobry
- zadawalający
- zły
- trudno powiedzieć

9) Czy społeczność lokalna powinna mieć wpływ na proces kształtowania przestrzeni publicznej i kierunków rozwoju infrastrukturalnego w gminie?

- tak, np. za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, radnych lub instytucji zajmujących się rozwojem przestrzeni publicznej i infrastrukturą budowlaną
- nie, bo to zadanie dla ekspertów;
- powinno brać się pod uwagę zarówno uwagi ekspertów jak i opinię publiczną
- jest mi to obojętne;
- inne

(Proszę wpisać preferowane rozwiązanie).....

10) Czy społeczność lokalna powinna mieć wpływ na proces kształtowania kultury w gminie?

- tak, np. za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, radnych lub instytucji zajmujących się animacją kulturalną
- nie, bo to zadanie dla ekspertów;
- powinno brać się pod uwagę zarówno uwagi ekspertów jak i opinię publiczną
- jest mi to obojętne;
- inne

(Proszę wpisać preferowane rozwiązanie).....

METRYCZKA

11) Zamieszkuję

- miasto
- miejscowość wiejską powyżej 500 mieszkańców
- wieś do 500 mieszkańców

12) Płeć

- kobieta
- mężczyzna

13) Wiek

- do 16 lat
- 16 – 30 lat
- 30 – 60 lat
- Powyżej 60 lat

14) Wykształcenie

- podstawowe

- zawodowe
- średnie
- wyższe

15) Pozycja na rynku pracy

- uczennica / uczeń
- osoba bezrobotna / nie pracująca
- osoba pracująca
- rolnik
- własna działalność gospodarcza

16) Zamieszkuję obszar gminy

- Nidzica
- Janowiec Kościelny
- Kozłowo
- Janowo
- Działdowo (gmina wiejska)
- Płońnica
- Iłowo-Osada
- Lidzbark
- Szczytno (gmina wiejska)
- Dźwierzuty
- Jedwabno
- Rozogi
- Świętajno
- Wielbark

Serdecznie dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Zarząd Stowarzyszenia LGD „**BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY**”